

1. PROGRAM BADAŃ

Wielki Reset to określenie stosowane w światowej publicystyce ekonomicznej, politycznej i technologicznej na oznaczenie podejmowanych od dziesiątek lat wysiłków globalizacyjnych oraz towarzyszących im przeobrażeń na skalę cywilizacyjną⁵⁶. Podejmowane odgórnie wysiłki oraz oddolnie zachodzące przeobrażenia wpisują się w trwającą od przeszło dwu stuleci wielką transformację, która wkracza obecnie w fazę kolejnego – tym razem gwałtownego – przyspieszenia. Widoczne jest ono przede wszystkim w sferze technologicznej, ekonomicznej i ideologicznej tzw. nowego światowego ładu, koordynującego w pewnym stopniu łądy krajowe⁵⁷. Jednym z celów podejmowanych badań jest rozgraniczenie tego, co w nowych planach, programach i projektach – światowych i krajowych – jest zgodnie i powszechnie deklarowane, od tego co przy ich okazji faktycznie jest realizowane. Oficjalne przedsięwzięcia i trendy zaliczane do Wielkiego Resetu w warstwie ekonomicznej nastawione są na upowszechnienie kapitału, z którego można korzystać, w warstwie ideologicznej – na zapewnienie wszystkim równego dostępu do dobrodziejstw cywilizacji, a w warstwie technologicznej na przyspieszenie wykorzystania efektów postępu. Mniej oficjalnie ostrzega się natomiast przed ekonomicznym, ideologicznym i technologicznym uzależnieniem, podporządkowaniem i ograniczeniem, tym razem na skalę globalną i totalną⁵⁸.

Ze względu na rysujące się sprzeczności między tym, co deklarowane, a tym, co realizowane w Wielkim Resecie, konieczne wydaje się naświetlenie struktury i wyjaśnienie funkcji kształtującej się władzy i administracji globalnej. „Zawsze za nitkami poruszającymi mario-

⁵⁶ Por. W. Middelkoop, *Wielki reset. Walki ze złotem i koniec systemu finansowego*, przetł. J. Lang, Zysk i S-ka, Poznań 2001.

⁵⁷ Por. Gray, dz. cyt., s. 132.

⁵⁸ Szerzej na ten temat por. W. Łęcki, *Nowy ład globalny*, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2016.

netki – stwierdza Juan Antonio Cervera – są ręce, które kontrolują ich ruchy. Rękami tych operują grupy nacisku albo zamknięte kluby”⁵⁹. Ze względu na złożoność, zmienność i zakulisowość globalnych obiektów i procesów konieczne są badania wieloobszarowe, polegające na zestawianiu danych z różnych dziedzin oraz wnioskowaniu o zachodzących pomiędzy nimi związkach i zależnościach⁶⁰. Badania te wskazują, że w jakiejś części Wielki Reset jest odgórnie inspirowany ideologicznie, jego realizacja ekonomiczna jest w częściowo oddolna, umożliwia go zaś w dużym stopniu rozwój technologii. Jako taki Wielki Reset stanowi efekt współdziałania globalnie usposobionych kreatorów, inżynierów i menadżerów oraz lokalnie włączających się zwolenników jego idei, użytkowników technologii i klientów usług. Problem badawczy polega na ustaleniu zakresu, w jakim Wielki Reset (w tym jego przyczyny i skutki) jest efektem odgórnego, monocentrycznego, wielopoziomowego i elitarnego planowania, a w jakim zaangażowania oddolnego i masowego. Program badań nad wielkim Resetem wymaga przedstawienia ich przedmiotu (zakresu zainteresowań), celu (aspektu podejścia), charakteru (sposobu weryfikacji) oraz uzasadnienia ich podjęcia.

1.1. Przedmiot badań

Wielki Reset jest złożonym zjawiskiem medialnym oraz toczącym się już realnym procesem: został on wykreowany w masowych przekazach ostatnich lat, jak również w kalkulowany w zachodzące od dekad, a nawet od stuleci, zmiany globalne⁶¹. Zjawisko to ma wielopoziomową i wieloaspektową architekturę, a zarazem cyfrową i sieciową infrastrukturę. Od zewnątrz przejawia się w gwałtownych przeobrażeniach niemal w każdej sferze ludzkiego życia, od wewnątrz zaś opiera się na stymulowanych przepływach informacyjnych, innowacyjnych i finansowych. Widoczne

⁵⁹ J.A. Cervera, *Pajęczyna władzy*, przeł. F. Szary, Nortom, Wrocław 1997, s. 253.

⁶⁰ P. Virion, *Rząd światowy. Globalizm, antykościół i superkościół*, Wydawnictwo Antyk, Komorów 1999, s. 91.

⁶¹ Na programowany charakter Wielkiego Resetu wskazuje przede wszystkim książka Klausa Schwaba i Thierry'ego Mallereta *COVID-19: The Great Reset* (Forum Publishing, Geneva 2020) wydana w czerwcu 2020 roku przez Światowe Forum Ekonomiczne. Pod pozorem prognoz i analiz praca ta ujawnia plany i wyjaśnia intencje globalnych elit; przedstawia także scenariusz globalnego przejścia władzy pod pretekstem ocalenia świata.

przeobrażenia społeczne, polityczne, ekonomiczne i kulturowe powiązane są z niewidocznymi oddziaływaniami ideologicznymi, kapitałowymi i technologicznymi⁶². Powszechny zasięg i głęboki charakter rewolucyjnych przeobrażeń wskazują na ich odgórną inspirację, sztuczne koordynowanie i planową realizację. Można tak sądzić, gdyż zbyt wiele zmian i w zbyt szybkim tempie zmierza w tym samym, nieprzypadkowym i nie-naturalnym kierunku – w kierunku globalnego rządzenia i zarządzania światem, z uszczerbkiem dla społeczności lokalnych (i wbrew ich oczekiwaniom) pozbawianych tożsamości, wyzuwanych z podmiotowości i słabnących w następstwie zaniku solidarności⁶³.

Na zjawiska i procesy globalizacyjne prowadzące do ustanawiania i sankcjonowania globalnych struktur władzy – rządzenia oraz globalnych mechanizmów administracji – zarządzania, wskazują różnorodne fakty – zdarzenia i do wody – dokumenty. Jak na podstawie jednych – widocznych faktów można wnioskować o następnych – niewidocznych faktach, tak czytając dokumenty, zapowiadające czy wprowadzające Wielki Reset, należy odszyfrowywać ich rzeczywiste znaczenie⁶⁴.

⁶² Na rolę technologii w przygotowaniu i przeprowadzeniu Wielkiego Resetu wyraźnie wskazuje raport Rockefeller Foundation i Global Business Network z maja 2010 roku *Scenarios for the Future of the Technology and International Development* (https://warwick.ac.uk/fac/soc/pais/research/csgf/green/foresight/science/innovation/green_future_trends_series_-_rockefeller_foundation.pdf), zawierający opis badań futurologicznych, w których przewiduje się rozwój świata w zależności od wystąpienia pewnych dodatkowych, nieprzewidzianych czynników globalnego ryzyka, takich jak atak hakerski czy pandemia nieznanego wirusa, w celu przebudowy ładu światowego. Pozycja cytowana dalej jako raport Rockefeller Foundation.

⁶³ Wystarczy zapoznać się z raportem WEF, Global Agenda Council on the Future of Software & Society (Rada Światowej Agendy do Spraw Przyszłości Oprogramowania i Społeczeństwa), *Deep Shift Technology Tipping Points and Societal Impact* (https://www3.weforum.org/docs/WEF_GAC15_Technological_Tipping_Points_report_2015.pdf) z września 2015 roku, w którym mowa o sześciu megatrendach informatycznych wywierających wpływ na dzisiejsze społeczeństwo, takich jak technologie internetowe w relacjach społecznych, wzrost efektywności obliczeniowej komputerów, Internet rzeczy, sztuczna inteligencja i big data, ekonomia współdzielenia i technologia blockchain, druk 3D; wspomniane są również zjawiska takie, jak: autonomiczne maszyny, technologie implantowe, smart city, Internet bezprzewodowy, robotyzacja).

⁶⁴ Por. następujące po sobie agendy:

1) *Agenda 21 ONZ – Projekt wdrażania doktryny zrównoważonego rozwoju, na poziomie lokalnym*, ogłoszona na Szczycie Ziemi, wyznaczająca globalne cele przełomu XX i XXI w. której celem jest narzucenie wszystkim krajom świata nowego planu rozwoju. Tekst dostępny w: *Dokumenty końcowe Konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój” – Szczyt Ziemi: Rio de Janeiro, 3–14 czerwca 1992 r.*, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 1998. Dalej cytowana jako Agenda 21.

Do kategorii faktów wskazujących na istotę Wielkiego Resetu zaliczyć należy czynniki prowadzące do pośredniego ograniczania albo bezpośredniego blokowania rozwoju, pomyślności, zamożności, stabilności, niezależności i bezpieczeństwa w różnych dziedzinach. Dokumenty natomiast wskazujące na rolę Wielkiego Resetu obejmują: agendy

- 2) *Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 25 września 2015 r., Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, A/RES/70/1*. Dokument przedstawia strategię rozwoju świata, definiując model rozwoju zrównoważonego mającego na celu uwolnić ludzkość od plagi ubóstwa, uzdrowić i zabezpieczyć planetę przez podjęcie śmiałych kroków ku wprowadzeniu pilnie potrzebnych zmian i skierować świat na ścieżkę trwałego rozwoju. Agenda obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju (Cel 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie; Cel 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo; Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt; Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie; Cel 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt; Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi; Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie; Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienia oraz godną pracę dla wszystkich ludzi; Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność; Cel 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami; Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu; Cel 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji; Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom; Cel 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony; Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej; Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu; Cel 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz rozwoju zrównoważonego) oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Tekst w polskiej wersji językowej dostępny na stronie internetowej Osrodka Informacji ONZ w Warszawie (https://www.unic.un.org.pl/files/164/Agenda%202030_pl_2016_ostateczna.pdf). Dalej cytowana jako Agenda 2030.
- 3) *Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju do 2030 roku w kierunku pomyślnej wdrożenia w Polsce* (OECD Publishing, Paris 2017), opublikowana 28 listopada 2017, przedstawia plan działania implementujący Agendę 2030. Rząd RP poprzez Strategię na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, złożył podjęcie ponad 700 działań mających na celu zwiększenie dochodu obywateli RP, wzmocnienie społecznej, gospodarczej, środowiskowej i terytorialnej spójności kraju oraz osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju ONZ do 2030 roku. Działania rządu polskiego mogą być wspierane przez OECD, np. poprzez ustalanie roli poszczególnych instytucji czy budżetowanie. Por. https://www.oecd-ilibrary.org/economics/agenda-na-rzecz-zrownawazonego-rozwoju-2030_9789264265981-pl.

światowe, strategie rządowe, raporty pozarządowe, deklaracje ideowe, enuncjacje prasowe, kodeksy etyczne, opracowania książkowe oraz regulacje prawne krajowe, unijne i międzynarodowe. W warstwie realnej do Wielkiego Resetu, prowadzącego do nowego porządku świata, przybliżają kryzysy, zamachy, wojny i pandemie, w warstwie medialnej zaś – wzbudzone lęki, obawy, niepokoje, złudzenia i uzależnienia. Stoją za nimi skoordynowane środowiska, w tym przede wszystkim finansowe, wyspecjalizowane ośrodki, takie jak Fundacja Rockefellera, pewne orientacje ideowe, zwłaszcza progresywistyczne oraz zainteresowane osoby, takie jak Klaus Schwab⁶⁵.

Wielki Reset stanowi kontynuację tej samej od przeszło dwu stuleci oświeceniowej drogi ku przyszłości – drogi pomijającej dorobek myślowy przeszłości. Tak zwane oświeceniowe ideały otwierają bolesne ścieżki prowadzące ku utopii. Mimo że same są niemożliwe do urzeczywistnienia, to jednak wywołują rzeczywiste antyutopijne konsekwencje, coraz brutalniej i gruntowniej pustosząc tak otaczający świat, jak i – w jeszcze większym stopniu – ludzką świadomość, do granic zakwestionowania podstaw rzeczywistości świata i egzystencji człowieka. W XX wieku idee oświecenia zaowocowały krytycznymi kierunkami myślenia, w tym krytycznymi teoriami społeczeństwa sformułowanymi przez szkołę frankfurcką oraz krytycznymi teoriami osoby powstałymi w ramach Instytutu Tavistock⁶⁶. Kierunki te jawnie kwestionują podstawy ładu cywilizacyjnego. Czynienie wskazanej problematyki przedmiotem badań musi spotkać się z oporem tych, którzy przyzwyczaili się już – i podporządkowali się im – do kanonów kontrolowanej przez państwa, a obecnie także przez korporacje nauki. Na przykład – jak zauważył Peretti – w roku 1980 uniwersytetom w USA zezwolono na patentowanie opracowywanych przez siebie leków i wprowadzanie ich na rynek. Teoretycznie uniwersytety mogły konkurować z firmami farmaceutycznymi, w praktyce wydarzenia potoczyły się jednak inaczej. Przemysł farmaceutyczny zaczął sponsorować uczelnie i dzięki takiej

⁶⁵ Najbardziej obszerną i najlepiej udokumentowaną pracą na temat mniej znanych (lub nieznanych) prawidłowości historycznych i zależności politycznych, uwidaczniającą rozległe i głębokie podłoże Wielkiego Resetu, bez znajomości którego nie sposób go zrozumieć, jest książka Epiphaniusa *Ukryta strona dziejów. Nowy Porządek Świata, Nowy Ład Ekonomiczny, Masoneria i tajne sekrety* (przetł. Jacek W., Wydawnictwo Antyk Marcin Dybowski, Komorów 2008); przedmowę napisał Harry Coston.

⁶⁶ Tavistock Institute powstał po drugiej wojnie światowej – przy wsparciu finansowym Fundacji Rockefellera – na bazie Tavistock Clinic, która była ramieniem armii brytyjskiej, służącym opracowywaniu planów wojny psychologicznej; w tym celu badano tam granice wytrzymałości ludzi poddanych stresowi.

współpracy możliwe stało się unikanie niektórych wprowadzonych przez amerykańską Agencję Żywności i Leków (FDA) obostrzeń związanych z testowaniem leków. Firmy opracowywały nowe leki, testowały je zaś powiązane z przemysłem uczelnie⁶⁷.

Tego rodzaju mechanizmy należy mieć na względzie, podejmując ryzyko wejścia w kolizję z tymi, którzy dysponują niebagatelnym wpływem na naukę, poprzez podjęcie badań nad newralgicznymi z ich punktu widzenia kwestiami. Jako przedmiot badań Wielki Reset to zatem nie tylko zjawisko do opisanego, ale zarazem problem do wyjaśnienia. Tworzą go nie tylko wypowiedzi jawne i specjalistyczne przewidywania, ale również dwuznaczne posunięcia i podejrzane ustalenia. Thomas L. Friedman, w pracy *Dziękuję za spóźnienie*⁶⁸ pyta, kto ma obecnie zarządzać dobrostanem ludzkości: czy korporacje, wykorzystujące efektywnie zasoby, czy może sztuczna inteligencja, czyli algorytmy, które zrobią to lepiej począwszy od bezkolizyjnego sterowania samochodami, aż po selekcję wyszukiwanych treści. Chociaż deklaracje dotyczące celów Wielkiego Resetu są powszechnie znane, nie wiemy, jak będą one faktycznie realizowane. Ponieważ autorzy tych deklaracji wielokrotnie mylili się w swoich przewidywaniach, przedmiotem krytycznego namysłu musi stać się nie tylko to, co już jest, ale również to, co – z jakąś dozą prawdopodobieństwa – nastąpi, a zatem nie tylko stan istniejący, lecz również potencjalny. Wielki Reset już się dokonuje – za chwilę dokona się reset jeszcze większy.

Sprecyzowanie zakresu przedmiotowego Wielkiego Resetu jako przedmiotu badań nie jest łatwe, wymaga bowiem odmiennego podejścia do nauki, analogicznie do odmiennego traktowania wiedzy. Istnieją zasadniczo dwa typy koncepcji wiedzy: w jednym z nich ujmuje się ją statycznie, jako zasób (utożsamiając np. z treścią książek), w drugim – dynamicznie, jako proces (np. nabywania kompetencji, która wzrasta w miarę jej używania). Odpowiednio Wielki Reset nie jest zasobem „uloowanym” gdzieś na szczytach władzy, lecz raczej procesem, pewnym sposobem traktowania świata, dotyczącym nie tylko sfer rządzących. Jedynie niewielką jego „część” stanowi zasób wiedzy będący potencjalnym obiektem tradycyjnie uprawianej nauki, czyli zapis zawarty w formalnych dokumentach oraz wypowiedziach odnotowanych w doniesieniach medialnych. W znacznie większej mierze Wielki Reset jest on funkcjonującym w kluczowym dla świata gremiach sposobem jego

⁶⁷ Por. Peretti, dz. cyt., s. 72.

⁶⁸ T.L. Friedman, *Thank You for Being Late: An Optimist's Guide to Thriving in the Age of Accelerations*, Farrar, Straus and Giroux, New York 2016.

zmieniania – sposobem wypracowanym na długo przed jego ogłoszeniem, które miało na celu przyspieszenie zmian. Badanie wspomnianego zasobu wiedzy jest łatwiejsze, ale zarazem mniej wartościowe dla opisanego i wyjaśnienia zjawiska Wielkiego Resetu. Badanie procesu wymiany wiedzy, podczas których dokonuje się jej przyrost, jest natomiast trudniejsze, lecz bardziej owocne – w większym stopniu zbliża do rzeczywistości. Tradycyjnie ukierunkowani naukowcy przyjmują, że miarą naukowości jest precyzyjne komentowanie trwałych wytworów wiedzy w postaci rozpraw naukowych, aktów prawnych, deklaracji politycznych, czy doniesień prasowych. Aby zrozumieć przebieg Wielkiego Resetu, nie dyskredytując tego rodzaju źródeł wiedzy, należy również uwzględnić bezpośrednio doświadczenie rzeczywistości.

Przedsięwzięcia bardziej wyrafinowane i wyżej zaawansowane, takie jak Wielki Reset, są też zazwyczaj lepiej kamuflowane, co oznacza, że zasobów utraconej wiedzy na ich temat będzie względnie niewiele – zwłaszcza w stosunku do doniosłości i powagi sprawy. W skali makro liczba udokumentowanych, spójnych i pewnym stopniu usystematyzowanych spostrzeżeń, ustaleń i stwierdzeń dotyczących Wielkiego Resetu jest znikoma: kilka książek, kilkadziesiąt raportów i deklaracji oraz kilkaset artykułów naukowych; doniesienia publicystyczne są oczywiście dużo liczniejsze, lecz mają charakter wtórny. Więcej na temat Wielkiego Resetu dowiedzieć się można nie z analizy dokumentowej, ale z obserwacji zjawisk i procesów składających się na wymuszaną i przyspieszaną przebudowę świata. Ich mnogość i różnorodność mogą przerażać – zwłaszcza naukowca poszukującego ścisłości i precyzji, której można znaleźć w publikacjach na odpowiednim poziomie, lecz nie w chaotycznej i anarchicznej przestrzeni globalnych zdarzeń. Rolą dynamicznie uprawianej nauki jest poszukiwanie wspólnych mianowników i bardziej stałych wyznaczników tych zmian. W osiągnięciu tego celu może okazać się pomocna formuła Wielkiego Resetu – ogłoszona wprawdzie ogólnikowo i całościowo, lecz także w znacznym już stopniu określona też politycznie i prawnie. Najbardziej ogólnikowym, czy wręcz mętłym, manifestem ideologicznym, społecznym, ekologicznym, technologicznym czy ekonomicznym coraz częściej odpowiadają bardziej szczegółowe i precyzyjne przepisy, np. podatkowe, ubezpieczeniowe, socjalne, migracyjne, sanitarne, oświatowe, usługowe, handlowe czy telekomunikacyjne.

W deklaracjach i regulacjach ogłaszanych często i na różnych poziomach nietrudno dostrzec nawiązań do dokumentów, które wprost mówią o Wielkim Resecie, jak też do odnoszących się doń nie wprost działań. Wystarczy skoncentrować się na tożsamościach cyfrowych (systemach identyfikacji), cyfrowych płatnościach (systemach rozliczeniowych) i scoringach (systemach ocen). W nawiązaniu do skromnych, ale inspi-

rujących wypowiedzi źródłowych na temat Wielkiego Resetu, konieczne jest rozpoznawanie zmiennych zjawisk i procesów, które go konstytuują. Postulowane tu dynamiczne badanie Wielkiego Resetu – w fazie jego stawania się: inspirowania, dokonywania, dojrzewania i eksplozowania – polega na odkrywaniu stałych kierunków działań w wielości niekiedy pozornie sprzecznych zmian dokonujących się w porządku światowym. Nie będąc zasobem, lecz procesem, Wielki Reset ujawnia nieostro widoczne już wcześniej, ale dziś narzucające się swą oczywistością właściwości świata w którym żyjemy, jego niepewność, niestabilność, niesamodzielność, niesuwerenność, nieodpowiedzialność, nieprzewidywalność czy wręcz nieprzyjazność. Wprawdzie wszystkie te właściwości można byłoby w jakimś stopniu odnaleźć w niemal każdym okresie historycznym i w każdym miejscu na ziemi, w obecnej sytuacji zwraca uwagę fakt, że cechy te są ze sobą powiązane – niejako zsynchronizowane i sztucznie wzmacniane tak, jak gdyby były prowokowane.

Do natury człowieka jako jednostki i do natury społeczeństwa należy rozwój, w ramach Wielkiego Resetu pochwała się, propaguje i powoduje niedorozwój – spowolnienie, a nawet zatrzymanie, czy nawet cofnięcie w rozwoju świata; rozwoju, który miałby – absurdalnie – światu zagrazać. Przewidzenie dalszego scenariusza przebiegu tego procesu nie wydaje się trudne. Niedorozwój w postaci stagnacji, z którą świat już się mierzy, zrywanie łańcuchów wartości, wstrzymanie wydobywania złóż, spowalnianie świadczenia usług, limitowanie produkcji rolnej, ugorowanie ziemi uprawnej, karanie za nadprodukcję dóbr, wyłączanie dostaw energii, wywoływanie obaw związanych z emisją węglową itd. prowadzą do pojawienia się niedostatku, niedoborów, nierówności, niezadowolenia, nierównowagi, a w końcu zamętu, rozkładu i przemocy na nieznaną dotąd i niewyobrażalną skalę. Łatwość stawiania diagnoz i formułowania prognoz oraz ich czytelność sprawiają, paradoksalnie, że stają się one mniej wiarygodne. Któż miałby się skutecznie przeciwstawiać dokonującym się procesom, jeśli jedni interesownie i celowo, inni bezinteresownie i mimowolnie im sprzyjają, ci zaś, którzy oceniają je krytycznie zbywani są wzruszeniem ramion. Najlepszym tego przykładem są niewywołujące żadnej reakcji społecznej doniesienia o braku decyzji rządu w celu zwiększenia wydobywania węgla przez kopalnie państwowe⁶⁹. Brak ta-

⁶⁹ Por. *Niepokojąca przyszłość polskiego górnictwa i energetyki*, rozmowa z Bogusławem Hutkiem, przewodniczącym Krajowej Sekcji Górnictwa Węgla Kamiennego NSZZ „Solidarność” z 18 sierpnia 2022, Radio Maryja, <https://www.radiomaryja.pl/multimedia/niepokojaca-przyszlosc-polskiego-gornictwa-i-energetyki/>.

kiej reakcji – w obliczu dalszych radykalnych podwyżek cen energii i w kontekście zapewnień o państwowych rekompensatach – może świadczyć o zaniku naturalnego instynktu samozachowawczego, elementarnego zdrowego rozsądku czy zwykłej ludzkiej przyzwoitości. Zanik ów może też tłumaczyć powszechną, obejmującą także środowiska naukowe, obojętność wobec zjawiska Wielkiego Resetu. Wyjaśnienie tego fenomenu wymaga odwołania się do genezy ideologii krytycznych postmodernizmu, istoty ekonomii planowej socjalizmu i funkcji technologii rzeczywistości wirtualnej. Bez znajomości dynamiki tego rozległego i odległego tła nie da się dostrzec i wyeksponować wspólnego mianownika dokonujących się dzisiaj przeobrażeń nazywanych ogólnie Wielkim Resetem.

1.2. Cele badań

Główny cel opisanych tu badań stanowi teoretyczne doprecyzowanie i praktyczne skonfrontowanie trendów cywilizacyjnych i przedsięwzięć globalnych wpisujących się w Wielki Reset jako kontynuacja wielkiej transformacji ku globalnemu porządkowi świata. Realizowany od drugiej połowy XX wieku, lecz zainspirowany ideami tworzonymi od stuleci, proces globalizacji zyskuje obecnie niepowtarzalną szansę na przyspieszenie wskutek eksploataowania przez media globalnych zagrożeń klimatycznych, terrorystycznych, epidemiologicznych i wojennych. Ich przewyciężaniem uzasadnia się opracowywanie i wdrażanie architektury oraz infrastruktury kontroli globalnej⁷⁰. Za trendami i przedsięwzięciami Wielkiego Resetu stoją architektura ideologiczna i infrastruktura technologiczna, której wykorzystanie prowadzi do zmniejszenia zakresu ludzkiej wolności, samodzielności społecznej, niezależności politycznej, tożsamości kulturowej oraz niezależności gospodarczej. Najbardziej efektywnym – i efektywnym – narzędziem kontroli globalnej jest Internet, wywierający wpływ na wszystkie sfery życia ludzkiego ze względu na swoje światowe rozpowszechnienie, digitalny charakter przekazywanej informacji, interaktywność, binarną algorytmizację, konfigurację sieciową, inte-

⁷⁰ Por. J. Rickards, *Śmierć pieniądza. Nadchodzący upadek międzynarodowego systemu walutowego*, przetł. M. Lipa, Helion, Gliwice 2014, s. 52.

ligentną adaptację, a także możliwość symulacji wirtualnej oraz cyberprzestrzennego sterowania⁷¹.

Celem dodatkowym pracy jest wstępny opis transformacji poszczególnych składników cywilizacji pod wpływem czynników ideologicznych, technologicznych i ekonomicznych składających się na Wielki Reset. Jednostronna ideologia postępu⁷², technologia informacyjna oraz ekonomia sieci⁷³ przyczyniają się do podważenia tradycyjnych składników strukturalnych, regulacyjnych i funkcjonalnych cywilizacji do tego stopnia, że znane pojęcia, takie jak państwo, prawo czy polityka, zmieniają treść. Podważenie to dokonuje się w procesach digitalizacji, algorytmizacji, internetyzacji, wirtualizacji i cybernetyzacji, w tym przenoszenia ludzkich zajęć i zainteresowań z przestrzeni świata realnego do przestrzeni wrażeń i wyobrażeń – globalnie integrowanych i standaryzowanych. Ontologiczny status wrażeń i wyobrażeń otrzymują wiążące – niegdyś naturalnie, a później formalnie – regulatory postępowania człowieka, takie jak prawo czy utrwalony w kruszcu miernik wartości rynkowej, pieniądz (jednym z najważniejszych elementów Wielkiego Resetu jest wycofanie z rozliczeń pieniądza gotówkowego i zastąpienie go pieniądzem cyfrowym o czasowo ograniczonej ważności⁷⁴). W literaturze postmodernistycznej na oznaczenie tego typu konstruktów myślowych, pozbawionych odniesienia do rzeczywistości i stwarzanych na potrzeby określonej działalności, pojawiło się określenie „symulakr”. Status symulakru uzyskuje dziś cała cywilizacja określana mianem informacyjnej⁷⁵.

W pracy zastosowano podejście inter-, multi- i transdyscyplinarne, umożliwiające spójną i całościową syntezę zjawisk i problemów

⁷¹ Według Wojciecha Orlińskiego, zajmującego się wpływem technologii informacyjnych na rzeczywistość społeczną i polityczną, wraz z uzyskaniem dobrodziejstw Internetu ludzie tracą wolność wyboru, szereg praw, dostęp do informacji, prywatność, wolność słowa, pracę, kulturę i transparentność. Por. W. Orliński, *Internet. Czas się bać*, Agora, Warszawa 2013; por. też: J. Traciewicz, „*Internet. Strach się bać*”. *Straty w epoce Internetu, czyli nic już się nie da zrobić*, Spider'sWeb, <https://www.spider-sweb.pl/2014/01/internet-czas-sie-bac-wojciech-orlinski.html>.

⁷² Por. Z. Krasnodębski, *Upadek idei postępu*, Ośrodek Myśli Politycznej, Warszawa 1991.

⁷³ Por. A. Śliwiński, *Ekonomia sieci. Jak globalne sieci opanowały świat*, Iota Unum, Warszawa 2015.

⁷⁴ Por. Baader, dz. cyt.

⁷⁵ Por. J. Janowski, *Filozofia cywilizacji informacyjnej*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2020, s. 117n.

globalnych. Adekwatne ujęcie i pogłębione wyjaśnienie zachodzących w rzeczywistości złożonych i wielorako uwarunkowanych zjawisk wymaga wielostronnego podejścia – trudnego i niepopularnego w pozytywistycznej koncepcji nauki, koncentrującej się na udzielaniu specjalistycznej odpowiedzi, na pytanie, jak się rzeczy mają. Konieczna jest jednak również odpowiedź, dlaczego rzeczy mają się w taki, a nie inny sposób. O ile bogate doświadczenie empiryczne pozwala opisać świat doby Wielkiego Resetu, o tyle dopiero logiczne wnioskowanie umożliwia jego zrozumienie. To ostatnie zaś zmierza do określenia przyczyn, wśród których przyczynę celową (plan budowy) wskazuje ideologia, wzorcą (program działania) wyznacza technologia, sprawczą (projekt motywowania finansowego) zaś ukazują ekonomia⁷⁶.

W odniesieniu do gwałtownej, radykalnej i rozległej zmiany świata, jaki jeszcze znamy (być może należałoby powiedzieć: jaki już tylko pamiętamy), nazwanej Wielkim Resetem, przesądzona jest odpowiedź na pytanie stawiane przez Jacka P. Laskowskiego: „Czy mamy jeszcze dość rozumu i woli, żeby tej zmianie zapobiec?”⁷⁷. Całokształt zebranych faktów i dowodów prowadzi do wniosku, że zarówno szerokim rzeszom, jak i mniejszym społecznościom brakuje niezbędnej wyobraźni i odwagi. Obecną sytuację społeczeństwa do pewnego stopnia wyjaśniają słowa Honoré de Balzaca w *Straconych złudzeniach*: „Są dwie historie: jedna urzędowa, kłamliwa, ta, której uczą, historia *ad usum delphini*; druga, historia sekretna, gdzie znajdują się prawdziwe przyczyny wydarzeń, historia haniebna”⁷⁸. Brak rozeznania w stanie świata jest natomiast głównym powodem braku odporności na pojawiające się w nim zagrożenia, które mają charakter socjalistyczny w trojakim sensie: ideologicznym, teologicznym i ekonomicznym. W istocie wydaje się, że zagrożenia te nie zostały w porę rozpoznane, opisane i wyjaśnione. Głównym celem prezentowanego w niniejszej książce przedsięwzięcia badawczego i popularyzatorskiego jest zatem rozpowszechnienie wiedzy o dokonujących się przemianach cywilizacyjnych – jak

⁷⁶ Por. M.A. Krapiec, *Metafizyka. Zarys teorii bytu*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1988, s. 433–468; S. Mazierski, *Uogólnienia pojęcia przyczynowości*, „Roczniki Filozoficzne” 5(1957–58) nr 4, s. 153–172.

⁷⁷ J.P. Laskowski, *Przedmowa do wydania polskiego*, w: Belloc, dz. cyt., s. 19.

⁷⁸ H. de Balzac, *Stracone złudzenia*, przeł. T. Boy-Żeleński, Fundacja Nowoczesna Polska, Warszawa 2015, s. 317n., <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/balzac-stracone-zludzenia.pdf>.

głoszą przedstawiciele najnowszych trendów zarządzania wiedzą, pomnaża się ona najbardziej podczas dzielenia się nią⁷⁹.

Realizacja zakładanych w pracy celów wiąże się z nieuchronnymi powrotami do doświadczeń przeszłości oraz koniecznymi ocenami wizji przyszłości, zwłaszcza jeśli przybrały one postać pociągających manifestów, zastraszających raportów czy drakońskich programów sanacyjnych. Te dawniejsze bowiem (na przykład New Deal wraz z konfiskatą złota Amerykanów), jak i dzisiejsze (na przykład pakiety ratunkowe dla Grecji), zapowiadając uzdrowienie, przynoszą pogorszenie sytuacji. Prawie wszystkie wielkie programy społeczno-ekonomiczne mają zabarwienie socjalistyczne i są ukierunkowane technokratycznie.

Przypomnijmy kontekst amerykański: „Pierwszą decyzją jaką podjął Roosevelt po przejęciu władzy 4 marca 1933 roku – pisze Song Hongbing – było natychmiastowe zamknięcie krajowego systemu bankowego na okres 10 dni. Po raz pierwszy w historii Ameryki przez okres 10 dni, cała gospodarka znalazła się w sytuacji, w której pozabawiono ją banków i waluty. 11 marca Roosevelt wydał rozporządzenie wykonawcze nakazujące w imię ratowania amerykańskiej gospodarki zaprzestania przez banki wymiany złota. 5 kwietnia wydano z kolei rozporządzenie nakazujące wszystkim obywatelom amerykańskim zwrócić posiadane przez siebie złoto, które rząd zadeklarował się odkupić po narzuconej z góry cenie 20 dolarów i 67 centów za uncję. Poza numizmatami i złotą biżuterią, posiadanie przez Amerykanów złota w każdej innej postaci było zagrożone karą 10 lat więzienia i grzywną 250 tys. dolarów”⁸⁰. Dwie dekady przed tą decyzją Hilaire Belloc napisał, że „ścieżka konfiskaty to jedyna droga, na której socjaliści mogą spełnić swój cel”⁸¹. Należałoby jednak powiedzieć, że nie tyle mogą, ile usiłują cel ów spełnić, jest on bowiem nieosiągalny. Wiele z przedstawianych niżej faktów i dowodów oraz ustaleń i wnioskowań wskazuje na socjalistyczne i technokratyczne znamiona Wielkiego Resetu – począwszy od jego głównego hasła: „Nie będziesz właścicielem niczego.

⁷⁹ Por. I. Nonaka, H. Takeuchi, *Kreowanie wiedzy w organizacji. Jak spółki japońskie dynamizują procesy innowacyjne*, przeł. E. Nalewajko, Poltext, Warszawa 2000. Szerzej na ten temat por. B. Gladstone, *Zarządzanie wiedzą, Knowledge management*, przeł. H. Debatory, Wydawnictwo Petit, Warszawa 1994, s. 95–100.

⁸⁰ S. Hongbing, *Wojna o pieniądz 4. Cisza przed burzą*, przeł. T. Sierakowski, Wektory, Wrocław 2018, s. 28.

⁸¹ Belloc, dz. cyt., s. 29.

I będziesz szczęśliwy”⁸², którego urzeczywistnienie Klaus Schwab zapowiada na rok 2030. Tym razem nie chodzi zatem wyłącznie o złoto, lecz o... wszystko, nie wyłączając wyposażenia kuchni i zawartości szaf. Wszystko ma być dostępne – jak się oficjalnie zapowiada – w drodze wynajmu z dostawą pod drzwi.

Zgodnie z przesłaniem konkursu „Nauka dla społeczeństwa”, w ramach którego powstało niniejsze opracowanie, jego celem jest zbadanie tego rodzaju zapowiedzi nie tylko pod kątem ich pochodzenia, ale zarazem przeznaczenia oraz upowszechnienie wynikających z tego obaw i nadziei. Dokładniej rzecz ujmując, chodzi o ustalenie i upowszechnienie wiedzy, komu przypadną w udziale obawy, a komu nadzieje – co wydaje się tym ważniejsze, że te pierwsze dotyczą 99% populacji, czyli tak zwanych – dla uspokojenia – interesariuszy, te drugie zaś jednon procentowej mniejszości, stanowiącej rzeczywistych beneficjentów Wielkiego Resetu. Aby taką wiedzę uzyskać niezbędna staje się obserwacja i interpretacja światowych trendów – jednak nie z wymagowanej, cywilizacyjnie neutralnej perspektywy⁸³, lecz z perspektywy cywilizacji, w której żyjemy. Próby przyjmowania sztucznego dystan-

⁸² Hasło „You'll own nothing. And you'll be happy” zwykle tłumaczone jest jako: „Nic nie będziesz posiadał i będziesz szczęśliwy”, tłumaczenie to nie oddaje jednak istoty problemu. Faktycznie chodzi tu o brak własności, nie zaś posiadania, gdyż z prawnego punktu widzenia najemca jest w posiadaniu rzeczy, lecz nie przysługują mu uprawnienia właścicielskie. Hasło to pojawiło się w prezentacji umieszczonej w mediach społecznościowych WEF w roku 2016 jako jedna z ośmiu „przepowiedni” dla świata na rok 2030. Prezentacja dotyczyła przewidywanych trendów i wydarzeń, takich jak: możliwość wynajmu wszystkich produktów, ustanowienie jednej, światowej ceny na węgiel, koniec dominacji USA na rzecz świata multipolarnego, ograniczenie roli szpitali dzięki autonomicznym pojazdom i rozwojowi medycyny spersonalizowanej, drukowanie organów zamiast ich pobierania w celu dokonania przeszczepu, zmniejszenie spożycia mięsa, przygotowanie na wzrost imigracji z powodów klimatycznych oraz integrację tej grupy imigrantów, poddanie próbie wynawanych przez Zachód wartości, zwiększenie możliwości technologii kosmicznych, a także odkrycie życia poza ziemią (por. prezentacja WEF, *8 predictions for the world in 2030*, 18.11.2016 r., <https://www.facebook.com/worldeconomicforum/videos/10153920524981479/>). Szerzej na ten temat por. C. Parker, *8 predictions for the world in 2030*, 12.11.2016, https://www.weforum.org/agenda/2016/11/8-predictions-for-the-world-in-2030/?utm_content=bufferdda7f&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer.

⁸³ Taką wymyśloną perspektywę postuluje postmodernizm. Charakteryzując postmodernizm, Helen Pluckrose i James Lindsay wskazują na obecny w tym nurcie relatywizm kulturowy, czyli pogląd, że wychowanie w danym kręgu kulturowym wyklucza obiektywne spojrzenie na rzeczywistość właśnie z powodu uprzedzeń kulturowych (por. H. Pluckrose, J. Lindsay, *Cynical Theories: How Activist Scholarship Made Everything about Race, Gender, and Identity – and Why This Harms Everybody*, Pitchstone Publishing, Durham 2020).

su prowadzą do przyjęcia postawy antycywilizacyjnej – ze wszystkimi szkodliwymi tego konsekwencjami antykulturowymi, antymoralnymi czy antyreligijnymi – wyrażającej faktycznie głębokie zaangażowanie ideologiczne, po przeciwnej jednak stronie. W naukach społecznych istnieją zasadniczo dwie możliwości: albo kod cywilizacyjny będzie podczas badań świadomie respektowany, albo – pod pozorem dystansu i neutralności – nieświadomie zwalczany.

1.3. Charakter badań

Niniejsze opracowanie ma, zgodnie z zasadami projektu, w ramach którego powstało, ma podwójny charakter: analitycznego studium nad statusem Wielkiego Resetu oraz syntetycznego raportu o stanie towarzyszących mu okoliczności. Chodzi bowiem o zbadanie, czym jest owo złożone i rozległe zjawisko oraz zinterpretowanie konsekwencji, jakie się z nim wiążą. Jako że przeszłość jest już znana, a przyszłość zawsze pozostaje niepewna, ustalając status Wielkiego Resetu i stan towarzyszących mu okoliczności, nie można opierać się wyłącznie na oficjalnych zapewnieniach, lecz trzeba bazować na doświadczeniu. Wielki Reset jest bowiem czymś co po części się już zrealizowało, po części się właśnie realizuje a w jeszcze większej części dopiero ma się zrealizować.

Ujęcie problematyki Wielkiego Resetu ułatwia wykorzystanie upraszczających i uprzystępniających metafor. Zasadniczą oś zarówno dociekań ściśle naukowych, jak i popularnonaukowych interpretacji stanowi rozstrzygnięcie, w jakim stopniu Wielki Reset jest powrotem do czegoś, co już znamy z przeszłości, a w jakim – drogą donikąd, której poznać nie możemy. Pewne jest, że stanowi on wielki skok, na co wskazują przyjmowane w jego ramach założenia i plany, jak również podejmowane działania. Używane w dyskursie dotyczącym Wielkiego Resetu metafory nawiązują do głośnych prac poświęconych obecnym zmianom w układzie globalnym: Thomasa Philippona *Great Reversal*⁸⁴ [„Wielki odwrót”] i Davida Goodharta *Road to Somewhere*⁸⁵ [„Dro-

⁸⁴ Por. T. Philippon, *The Great Reversal: How America Gave Up on Free Markets*, Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts – London 2019.

⁸⁵ Por. D. Goodhart, *Road to Somewhere: The New Tribes Shaping British Politics*, Penguin Books, London 2017.

ga dokądś”]. Scenariusze sugerowane przez te metafory wydają się tak samo prawdopodobne: czy będzie to powrót do dawnych eksperymentów, czy podróż bez celu. Nowością jest natomiast rozmach, z jakim ma się odbyć ten największy w dziejach skok (być może analogiczny do znanego z nieodległej historii chińskiego wielkiego skoku). Byłby to eksperyment z konstrukcją społeczną, do której nie przystaje żaden zachodni system myślenia – eksperyment, o którym pisze Martin Jacques w pracy *When China Rules the World*⁸⁶. Wariant taki wydaje się prawdopodobny ze względu na stałą współpracę przygotowujących Wielki Reset liderów Światowego Forum Ekonomicznego z Chińską Republiką Ludową, gdzie – jak informuje Klaus Schwab⁸⁷ – w miastach Dalian i Tianjin odbywają się ich letnie spotkania.

Przedmiot niniejszych badań narzuca trudny do spełnienia wymóg pogodzenia naukowej ścisłości w zakresie prezentowania szczegółów ze społecznymi oczekiwaniami co do wypowiedzianych miarodajnych sądów ogólnych. W zachodzących rozległych przeobrażeniach można dostrzec dwie fundamentalne metody przewycięzania problemów zawsze obecnych w życiu człowieka: metodę progresywną, ostatecznie sprowadzającą się do inżynierii społecznej i metodę konserwatywną, bazującą na wolnej inicjatywie jednostek. Sposób, w jaki problem Wielkiego Resetu pojawił się w globalnym przekazie publicystyczno-politycznym i ekonomicznym, popularnym, a także ściśle naukowym, świadczy o tym, że problem ten nie zrodził się spontanicznie, ale został sztucznie wykreowany – jako przygotowanie do czegoś innego, co może nastąpić bądź jest oczekiwane, czy też zostało zaplanowane. Obawy takie powstają z powodu sekwencji zdarzeń powtarzającej się od lat siedemdziesiątych XX wieku, a dokładniej od roku 1972, gdy ogłoszono pierwszy raport Klubu Rzymskiego *The Limits to Growth*⁸⁸. Zdarzenia te mają obecnie większą skalę i obejmują alarmistyczne ostrzeżenia niektórych środowisk akademickich, formułowane przez publicystów wezwania do działania, zaangażowanie polityczne na najwyższych szczeblach, prawne egzekwowanie polityki przeciwdziałania zagrożeniom, zgubne skutki (ze społecznego punktu widzenia) podejmowanych działań zaradczych, wydarzenia wskazujące na błędne przewidywania, brak refleksji nad

⁸⁶ Por. M. Jacques, *When China Rules the World: The End of the Western World and the Birth of a New Global Order*, Penguin Books, London 2009.

⁸⁷ Por. K. Schwab, P. Vanham, *Kapitalizm interesariuszy. Globalna gospodarka a postęp, ludzie i planeta*, przeł. M. Lipa, Onepress, Gliwice 2022, s. 71.

⁸⁸ Por. Meadows, Meadows, Randers, Behrens, dz. cyt.

skutkami mylnych prognoz i zbędnych poświęceń oraz kolejne jeszcze poważniejsze ostrzeżenia. Cykle nietrafionych prognoz, radykalnych posunięć, szkodliwych następstw i niesprawdzających się ostrzeżeń, powtarzają się jak cykle ekonomiczne, za każdym razem przynosząc większe straty i szersze uzależnienie oraz wymuszając dalej idące poświęcenia⁸⁹.

Według pierwszego raportu Klubu Rzymskiego przyrost demograficzny miał być największym zagrożeniem dla komfortu tych, którzy już żyją, oraz dla planety, na której oni mieszkają. Dlatego należy ograniczyć populację świata, prowadząc odpowiednią politykę na szczeblach państwowych. W pracy *Pusta planeta*⁹⁰ Darrell Bricker i John Ibbitson opisują sposób, w jaki rewolucja przemysłowa, odkrycia naukowe i nowe techniki upraw umożliwiają łatwe wyżywienie rosnącej populacji naszego globu. Planeta nie zginęła, a ludzkość została uratowana nie za sprawą interwencji rządowych i nacisków ponadrządowych, ale wskutek działania mechanizmów rynkowych. Obecne programy ocalenia życia czy ratowania planety przez wprowadzenie gospodarki bezemisyjnej, zielonego ładu czy zrównoważonego rozwoju bądź likwidację śladu węglowego zakładają faktycznie zmniejszenie do końca stulecia temperatury na Ziemi o 0,17°C⁹¹, co – jeśli w ogóle nastąpi – będzie bez znaczenia; działania mające prowadzić do tego celu mogą natomiast zrujnować światową ekonomię, zaostrzyć konflikty polityczne i pogorszyć warunki życia społeczeństw⁹². Działania te pociągają za sobą wydatki liczone już nie w bilionach, ale dziesiątkach i setkach bilionów USD. Kiedy bowiem zostanie narzucona zostanie gospodarka zamkniętego obiegu, z produkcją urządzeń użytku domowego włącznie, konieczne będą nowe bilionowe linie kredytowe i nowe bilionowe programy rządowe, pogrążające społeczeństwa w kolejnych bilionowych długach. Pod pretekstem ocalenia przyszłych, jeszcze nieistniejących pokoleń osłabiane są – a w zasa-

⁸⁹ Przykład stanowi poważne potraktowanie ostrzeżeń Klubu Rzymskiego w Chinach w 1979 roku i wprowadzenie tzw. polityki jednego dziecka. Chiny do dziś zmagają się z jej konsekwencjami w postaci nieodwracalnego spadku demograficznego i związanych z tym dalszych skutków, nie tylko gospodarczych. Zapowiadane natomiast wielokrotnie przez różne agendy, również przez Klub Rzymski, kataklizmy głodu z powodu przeludnienia nie następują.

⁹⁰ Por. D.J. Bricker, J. Ibbitson, *Empty Planet: The Shock of Global Population Decline*, Crown, New York 2019.

⁹¹ J. Żylińska, *Na nic globalne porozumienie – klimat ochroni innowacje w OZE*, <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/Na-nic-globalne-porozumienie-klimat-ochronia-innowacje-w-OZE-1647.html>.

⁹² Por. B. Lomborg, *False Alarm: How Climate Change Panic Costs Us Trillions, Hurts the Poor, and Fails to Fix the Planet*, Basic Books, New York 2020.

dzie niszczone – możliwości przetrwania i rozwoju pokolenia żyjącego obecnie. Zachodzi niebezpieczeństwo, że najbardziej abstrakcyjne wizje tworzone w ramach Wielkiego Resetu doprowadzą do konkretnych spustoszeń, większych niż te, przed którymi wizje owe mają chronić.

W świetle licznych agend ogłaszanych przez ONZ i działające przy niej instytucje międzynarodowe oraz raportów WEF i pracujących na jego rzecz zespołów roboczych, należy stwierdzić, że Wielki Reset kieruje się logiką poświęcania, wyłączania i blokowania (nie zaś poprawiania) rynkowego kapitalizmu, który wciąż w jakimś stopniu działa, a poświęcanie to motywowane jest dobrem czegoś, co jeszcze nie istnieje – i nie wiadomo, czy zaistnieje, a tym bardziej, jakie będzie. Dzisiejsze rzeczywiste straty i koszty mają być rekompensowane przez przyszłe – wyobrażane – korzyści i osiągnięcia. W gospodarce rynkowej, gdzie kalkulacji ryzyka dokonują podmioty najbardziej zainteresowane inwestowaniem, jest to mechanizm pożyteczny, który zapewnia największą produktywność; w inżynierii społecznej konsolidujących się struktur państwowych i korporacyjnych, jest to jednak nadużycie prowadzące do zniewolenia i eksploatacji.

Tytułowy Wielki Reset, będący przedmiotem niniejszego opracowania, skalą swego rozmachu oraz poziomem złożoności skłania do wyjścia poza odnotowywanie cytatów i encyklopedyczne sprawozdawanie wydarzeń. Zostanie on opisany – zarówno z punktu widzenia ściśle naukowego, jak i popularyzatorskiego – zostanie on opisany w dłuższym czasowo kontekście historycznym oraz zinterpretowany w szerszej, bo filozoficznej konwencji⁹³. Wielki Reset ma liczne inspiracje historyczne

⁹³ Chcąc rekonstruować scenariusz Wielkiego Resetu, musimy sięgnąć nie tylko do oficjalnych dokumentów, raportów organizacji pozarządowych czy regulacji urzędowych, lecz także do dzieł klasycznych, powstałych nawet, jak *Państwo* Platona, w odległej starożytności czy w czasach już nowożytnych, jak *Panartosis* Kome-niusza, oraz współczesnych, na przykład Herberta G. Wellsa *Ludzie jak bogowie* (przeł. J. Sujkowska, Muza, Warszawa 1994), Aldousa Huxley *Nowy wspaniały świat* (przeł. B. Baran, Muza, Warszawa 2001) czy Ayn Rand *Atlas zbuntowany* (przeł. I. Michałowska, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 1992); należy również uwzględnić mniej znane raporty, jak *Report from Iron Mountain: On the Possibility and Desirability of Peace* (The Dial Press, New York 1967, <https://archive.org/details/pdfy-A5u-Qx1ByqfwWuHma/page/n1/mode/2up?view=theater>) czy projekt traktatu antypandemicznego WHO *The World Together: Establishment of an intergovernmental negotiating body to strengthen pandemic prevention, preparedness and response*, który został przyjęty przez państwa członkowskie tej organizacji (decyzja SSA2(5)). W jej ramach ustanowione zostało międzyrządowe ciało negocjacyjne (*Intergovernmental Negotiating Body* – INB), które przygotowuje projekt i przeprowadzi negocjacje w zakresie ustanowienia „konwencji WHO, umowy lub innego międzynarodowego instrumentu dotyczącego zapobiegania, gotowości i reagowania na pandemię, który byłby przyjęty na podstawie art. 19 lub innych postanowień konstytucji WHO”.

i filozoficzne afiliacje, których przywołanie pozwala nie tylko lepiej go opisać, ale gruntowniej też wyjaśnić. Naukowo i społecznie doniosłe jest wyświetlenie tego, co składa się na jego po części skrywane pochodzenie i przeznaczenie. Należy stwierdzić, że nie wszystko, co rozstrzyga o biegu zdarzeń, rozgrywa się w świetle jupiterów, przeciwnie – im ważniejsze jest dane rozstrzygnięcie, tym bardziej tajemnicze wydają się okoliczności mu towarzyszące. Jak trudno się tego rodzaju sprawami zajmować świadczy fakt, że nie wspomina się o wielu tego rodzaju wydarzeniach, mających przecież kluczowy wpływ na porządek świata. Nawiązanie do niektórych z nich wymusza jednak problematyka Wielkiego Resetu, opisywanego oficjalnie w kategoriach nowego ładu światowego. Wizje takich ładów nie powstają jednak nagle, nawet pod wpływem kryzysu, i bez związku z innymi wizjami, na przykład z ideami globalizmu.

Jak w działaniu – *in action*, nie zaś w książkach – *in books*, kształtuje się każdy kolejny nowy porządek świata, niech uzmysłowi stosunkowo nieodległy w czasie antenat Wielkiego Resetu, znany pod nazwą mapy Gomberga. Jest to opracowany najpóźniej w październiku 1941 roku zarys powojennej mapy świata, prezentujący „nowy porządek moralny świata” (ang. *New World Moral Order*). Z mapy i jej opisu wynika, że

Przyjęcie wynegocjowanego tekstu dokumentu jest zaplanowane na 77. sesję Światowego Zgromadzenia Zdrowia w maju 2024 roku. Traktat antypandemiczny miałby wprowadzać „silniejsze międzynarodowe ramy zdrowotne, w których WHO działaby jako organ koordynujący globalne kwestie zdrowotne”. Tym samym na naszych oczach realnie dochodzi do projektowania nowego globalnego porządku świata, gdzie organizacja międzynarodowa „w celu wzmocnienia zdolności w zakresie gotowości i reagowania na sytuacje kryzysowe w zakresie zdrowia w ramach ogólnego mandatu i zasobów WHO, przy jednoczesnym wzmocnieniu współpracy z odpowiednimi agencjami Organizacji Narodów Zjednoczonych i innymi partnerami” będzie realnie wpływać na działania państw. Por. *The World Together: Establishment of an intergovernmental negotiating body to strengthen pandemic prevention, preparedness and response*, WHA SSA2(5) z dnia 1 grudnia 2021 roku ([https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHASSA2/SSA2\(5\)-en.pdf](https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHASSA2/SSA2(5)-en.pdf)); por. też: *Report of the Second meeting of the intergovernmental negotiating body to draft and negotiate a who convention, agreement or other international instrument on pandemic prevention, preparedness and response*, A/INB/2/5. Wspomniany wcześniej *Report from Iron Mountain*, był natomiast rezultatem badań nad możliwymi perspektywami rozwoju ludzkości w kontekście różnych zagrożeń; badania zostały przeprowadzone w latach 1965–1973 na zlecenie Departamentu Obrony Stanów Zjednoczonych. W wersji oficjalnej chodziło o przeanalizowanie ludzkich zachowań w obliczu zagrożeń pod kątem skutecznego zarządzania nimi. W wersji nieoficjalnej zakładano natomiast, że owe zagrożenia mogą być sztuczne i celowo wywoływane, aby zarządzanie było skuteczniejsze. Ze szczegółowych analiz panelu rządowego wynika na przykład, że wojna – lub wiarygodny jej substytut – może być konieczna, aby rządy utrzymały władzę. W raporcie tym opisano co najmniej 50 symulacji, z których 18 uwzględniało atak bakteriologiczny.

przebieg drugiej wojny światowej oraz kształt powojennego porządku świata w zasadniczym kształcie był zaplanowany jeszcze przed oficjalnymi konferencjami mocarstw w tej sprawie, a nawet przed rozpoczęciem najważniejszych konfliktów zbrojnych (np. amerykańsko-japońskiego) i zakończeniem rozstrzygających kampanii wojskowych (np. między Niemcami a Związkiem Radzieckim). Ze stosunkowo niewielkimi modyfikacjami porządek ten został wprowadzony w życie w odniesieniu do podziału światowych stref wpływu, zjednoczenia Europy, powstania państwa Izrael czy utworzenia wspólnoty narodów⁹⁴. Tego rodzaju informacje są rzadko przywoływane – nie dlatego, że są nieprawdziwe lub wątpliwe, lecz po prostu dlatego, że nie przywołują ich inni. W tym miejscu nie tylko muszą zostać odnotowane, ale należy je wykorzystać do lepszego zrozumienia natury globalnego przedsięwzięcia, jakim jest Wielki Reset, w ramach którego programuje się i wprowadza kolejny – tym razem jeszcze bardziej rozległy, ściślejszy i głębszy porządek w świecie.

Dokumentów takich, jak mapa Gomberga, było na przestrzeni ostatnich stuleci wiele; tylko nieliczne z nich są tu przywoływane w celu ukazania alternatywnej – i raczej zakulisowej – strony minionych dziejów, jak również scenariuszy przygotowywanych na przyszłość. Jednym z powodów przywoływania faktów i dowodów zaliczanych nieściśle do tzw. teorii spiskowych jest to, że często – po upływie krótszego lub dłuższego czasu – okazują się one trafne, w przeciwieństwie do szybko dezawuuujących się wypowiedzi oficjalnych. Oczywiście należy w tym względzie zachować krytycyzm i starannie weryfikować źródła zarówno pod względem ich pochodzenia, jak i przeznaczenia. Wiele hipotez formułuje się bowiem po to, by utrudnić dotarcie do tych wła-

⁹⁴ Mapa Gomberga (Maurice Gomberg, wydawca z Filadelfii, 1884–1958) sporządzona w październiku 1941 roku, została wydana – zgodnie z pieczęcią – 25 lutego 1942 roku i zarejestrowana pod odrębnym numerem w Bibliotece Kongresu Stanów Zjednoczonych w marcu 1942 roku. Jest ona dostępna w wersji cyfrowej na stronie internetowej tej biblioteki (por. M. Gomberg, *Outline of post-war new world map*, Library of Congress, Philadelphia 1942, <https://www.loc.gov/resource/g3200.ct001256/>; mapa opisana została również w Wikipedii). Opis zawiera 41 punktów poprzedzonych preambułą: „My USA we współpracy z demokracjami Ameryki Łacińskiej, Brytyjską Wspólnotą Narodów i Zjednoczonymi Sowieckimi Socjalistycznymi Republikami przyjmujemy światowe przywództwo dla ustanowienia nowego światowego moralnego porządku w celu trwałego pokoju, wolności, sprawiedliwości bezpieczeństwa i rekonstrukcji świata”. Szerzej na ten temat por. *Sprawy polskie w perspektywie światowej*, red. A. Gella, Wydawnictwo Veritas, Londyn 1985; D. Reed, *Far and Wide*, Jonathan Cape Limited – Australasian Publishing Company, Sydney 1951.

ściwych – by bezradny badacz poprzestał na wersjach masowo rozpowszechnianych i w konsekwencji również masowo podzielanych i powielanych w nauce.

1.4. Uzasadnienie badań

Wielki Reset stał się w czerwcu 2020 roku oficjalną agendą pięćdziesiątego Światowego Forum Ekonomicznego, poświęconego odbudowie społeczeństw i gospodarek w sposób zrównoważony po pandemii COVID-19⁹⁵. Podjęcie badań nad Wielkim Resetem ma dwojakie uzasadnienie: teoretyczno-wyjaśniające oraz praktyczno-inspirujące. Z teoretycznego punktu widzenia społeczeństwo zasługuje na dostęp do zweryfikowanych danych oraz wskazanie genezy, istoty i funkcji trendów cywilizacyjnych (megatrendów)⁹⁶ i przedsięwzięć globalnych⁹⁷ należących do Wielkiego Resetu albo doń zaliczanych. Od strony praktycznej natomiast społeczeństwo potrzebuje, zwłaszcza ze względów gospodarczych, miarodajnych diagnoz i prognoz dotyczących sytuacji globalnej w bliskiej, dalszej i odległej przyszłości.

Dostępne informacje na temat planów architektonicznych, programów działań i projektów finansowych Wielkiego Resetu mają niezadowolający charakter. Dominują bowiem z jednej strony zdawkowe przekazy urzędowe, przeważnie w formie instrukcji, a z drugiej sensacyjne doniesienia medialne, pojawiające się materiały publicystyczne są natomiast dosyć zróżnicowane pod względem wiarygodności i precyzji. Uwzględniając te i inne jeszcze rodzaje źródeł⁹⁸, zasadne wydaje się sporządzenie kompleksowego i interdyscyplinarnego opracowania naukowego, prezentującego Wielki Reset w długoterminowym

⁹⁵ Por. K. Schwab, *Now is the time for a 'great reset'*, World Economic Forum, 3.06.2020, <https://www.weforum.org/agenda/2020/06/now-is-the-time-for-a-great-reset/>. Artykuł nawołuje do wykorzystania kryzysu związanego z pandemią do przebudowy gospodarczej i społecznej.

⁹⁶ Por. J. Naisbitt, *Megatrendy. Dziesięć nowych kierunków zmieniających nasze życie*, przeł. P. Kwiatkowski, Zysk i S-ka, Poznań 1997, s. 10.

⁹⁷ Por. T.L. Friedman, *Świat jest płaski. Krótka historia XXI wieku*, przeł. T. Hornowski, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2006, s. 251.

⁹⁸ Por. np. dokumenty zebrane w: *Falszywa pandemia. Krytyka naukowców i lekarzy*, t. 1, red. G. Braun, Fundacja Osuchowa, Warszawa 2020.

(historycznym) i odpowiednio szerokim (geograficznym) kontekście cywilizacyjnym. Obecny Wielki Reset nie jest bowiem pierwszym tego rodzaju zjawiskiem w dziejach ludzkości zjawiskiem. Istotne jest także, by opracowanie takie ukazało się w możliwie krótkim czasie, gdyż w przeciwnym razie może dojść do zlekceważenia, a następnie wyparcia najwyższej wagi problemu ze świadomości społecznej pod wpływem przypadkowo bądź celowo wprowadzających w błąd kampanii informacyjnych.

W świetle deklaracji WEF⁹⁹ można stwierdzić, że na Wielki Reset składają się takie zapewnienia i wskazania, które jawnie lub półjawnie pociągać będą za sobą negatywne skutki społeczne, polityczne, ekonomiczne i kulturowe. Można je lepiej dostrzec i pełniej zaprezentować w proponowanej tu podwójnej perspektywie: cywilizacyjnej (ponadczasowo-dziejowej) oraz globalnej (aktualnej). W perspektywie cywilizacyjnej Wielki Reset to kolejne gwałtowne przyspieszenie transformacji wyrażającej się w przejściu od etycznej do technicznej metody życia społecznego, w perspektywie zaś globalnej – zmasowane i zintegrowane działania w kierunku poszerzenia i pogłębienia kontroli globalnej. W interesie społecznym leży uzyskanie wiedzy o transformacji cywilizacyjnej, jakiej społeczeństwo podlega oraz kontroli globalnej, jakiej może zostać poddane pod wpływem haseł ideologicznych, rozwiązań technicznych oraz koniunktur ekonomicznych proponowanych między innymi przez kolejne światowe Fora Ekonomiczne w Davos. Hasła przedstawione w roku 2020 przez Klausa Schwaba dotyczą kapitalizmu inkluzywnego – jawnie korporacyjnego, socjalistycznego i cybernetycznego¹⁰⁰.

Nie ograniczając się do znajomości deklaracji dotyczących nowego ładu światowego wprowadzających w jego zasady podręczników, można powiedzieć, że społeczeństwo nie wie, że kształtujący się ustrój globalny to cybernetyczny socjalizm (cybersoc), a globalnym zagrożeniem jest skażenie cyberaktywne – cybernetyczny aktywizm. Teza ta powinna – w najlepiej pojętym interesie społecznym – zostać szczegółowo przeanalizowana oraz całościowo usystematyzowana. W przeciwnym

⁹⁹ Por. WEF, *Digital Transformation: Powering the Great Reset*, 17.07.2020, https://www3.weforum.org/docs/WEF_Digital_Transformation_Powering_the_Great_Reset_2020.pdf (dalej cytowane jako raport WEF *Digital Transformation*). Raport ten dotyczy przyspieszenia transformacji cyfrowej na świecie na skutek pandemii, w tym transformacji przedsiębiorstw, wzmocnienia interesariuszy i uczynienia z transformacji cyfrowej kluczowego elementu rozwoju społeczno-gospodarczego.

¹⁰⁰ Por. Schwab, Vanham, dz. cyt., s. 181.

razie działania społeczne, decyzje polityczne, regulacje prawne czy nawet kampanie kulturalne wciąż prowadzić będą do przeciwnych niż zamierzone skutków i nieoczekiwanych konsekwencji. Kiedy już stanie się jasne, że wszystko znalazło się pod anonimową kontrolą, będzie za późno na jakąkolwiek zmianę.

Niepokojące przeobrażenia współczesnego świata należy badać nie tyle dlatego, że mają one miejsce, ile dlatego, że są one rozmyślnie (a może też bezmyślnie) kreowane pod wpływem inspiracji ideologicznych, usprawnień technologicznych oraz motywacji ekonomicznych. Niezależnie od rozmiarów marginesu przypadkowości i spontaniczności zmiany te, w zasadniczym swym kształcie, stanowią logiczną, a niekiedy nawet fizyczną konsekwencję odległych w czasie i przestrzeni planów, programów i projektów socjalistycznego i cybernetycznego porządkowania świata. Socjalizm cybernetyczny, przed którym ostrzegał niegdyś George Orwell, tak opisuje dzisiaj Roland Baader: „Ten «nowy» (społeczny socjalizm) [...] ma o wiele głębsze korzenie i większą moc, niż się nam wszystkim wydaje. Jest ona co najmniej tak potężna i niezwykła jak głupota, próżność, przesady i strach – razem wzięte! [...] nikt nigdy nie będzie w stanie rozbroić tej szatańskiej bomby w duszy *homo sapiens*; nikt z wyjątkiem samej [...] jednostki miłującej wolność we własnej głowie i we własnym sercu. [...] I to, jak sądzę, jest nasza jedyna szansa”¹⁰¹.

Głównym uzasadnieniem podejmowanych tu badań jest potrzeba oceny poziomu i zakresu (nie)przypadkowości i (nie)spontaniczności przeobrażeń cywilizacyjnych w najważniejszych sferach indywidualnej i zbiorowej aktywności człowieka. Niewidzialnej i nieuświadomianej kontroli w narastającym stopniu podlegają inspiracje, usprawnienia i motywacje tej aktywności. Kontrola ta ma swoją architekturę i infrastrukturę, a nawet armaturę (gadżety ułatwiające załatwianie codziennych spraw) i swoistą akupunkturę (środki znieczulające w postaci multimedialnej rozrywki). Jej dostrzeżenie i docenienie uzmysławiają utraconą szansę na zawrócenie z drogi ku zniewoleniu i znieprawieniu, którą zdaje się dziś kroczyć ludzkość¹⁰². Świat zachodni wkroczył – na własne życzenie, a raczej w następstwie działań jego wewnętrznych i zewnętrznych przeciwników – w fazę dawno już zapowiadanej, a obecnie sztucznie przyspieszanej agonii, oddając pole i pierwszeństwo innym cywilizacjom. Trudnym zadaniem jest uzasadnienie prze-

¹⁰¹ Baader, dz. cyt., s. 45n.

¹⁰² Por. Białek, *Czas niewolników*, s. 111.

obrażeń niemieszczących się w kanonach zdrowego rozsądku i dobrej woli, jakimi są celowo destrukcyjne propozycje formułowane dla świata (jak agendy najwyższych gremiów) i przedsięwzięcia w nim podejmowane (jak wysiłki na rzecz ratowania planety). Jednakże ze ściśle naukowego punktu widzenia nie godzi się pomijać ani lekceważyć żadnej z prawdopodobnych wersji zdarzeń. Założenie, że któraś z tych wersji jest niemożliwa tylko dlatego, że wydaje się komuś niemożliwa, jest błędne.

Kiedy załamuje się globalizacja rozpoczęta z początkiem lat dziewięćdziesiątych XX wieku, do świadomości przedostają się twarde realia władzy nad światem. Odnosząc się do strategicznych przepływów w Eurazji, wokół Eurazji i nad Eurazją, Jacek Bartosiak i George Friedman twierdzą, że kontrolowanie przestrzeni kosmicznej oznacza panowanie na oceanie światowym, panowanie na oceanie światowym i kontrolowanie przestrzeni kosmicznej to faktyczna władza nad Eurazją i jej strategicznymi przepływami. Panowanie zaś jednocześnie nad Eurazją i oceanem światowym oznacza rządzenie światem¹⁰³. W tej perspektywie można zrozumieć sens proponowanych światu globalnych rozwiązań realizowanych w nim globalnych przedsięwzięć. Uporczywe i kontrfaktyczne ignorowanie tej kwestii czyni jałowymi większość szczegółowych analiz cywilizacji i dotyczących jej ogólnych syntez. Pod wpływem aspiracji ideologicznych, udogodnień technologicznych i koniunktur ekonomicznych horyzont zdarzeń cywilizacyjnych przesuwają się w kierunku fizycznej przestrzeni kosmicznej oraz logicznej przestrzeni cybernetycznej. Tam rozgrywają się już zmagania o pozycję i prymat oraz wpływ i korzyści.

1.5. Metoda badań

Omówienie architektury i infrastruktury Wielkiego Resetu w toku wielkiej transformacji od cywilizacji tradycyjnych ku cywilizacji informacyjnej wymaga zaprezentowania metody prowadzonych badań. Jako że Wielki Reset dotyczy aktualnego porządku świata i zmierza w kierunku porządku nowego, jego geneza, istota i funkcja wymaga sprecyzowania. Poniżej przedstawiona zostanie metodologia badań prowadzonych w pa-

¹⁰³ J. Bartosiak, G. Friedman, *Wojna w kosmosie: przewrót w geopolityce*, Wydawnictwo Zona Zero, Warszawa 2021.

radygmacie siedmiu elementów, począwszy od determinujących stanowisk wyjściowych, a skończywszy na wyjaśniających konkluzjach.

Ponieważ zarówno sytuacja krajowa, jak i globalna gwałtownie się zmieniają i głęboko komplikują, a społeczeństwo oczekuje na miarodajne diagnozy, trudno odsuwać w czasie fazę badań podstawowych od fazy masowej popularyzacji ich wyników. Niniejsze opracowanie uwzględnia obydwie działania – a także powagę chwili, misję nauki oraz oczekiwania społeczne. Ponieważ podejmowana tematyka nie została w wystarczającym zakresie przebadana, a poza kilkoma pozycjami bardziej o charakterze publicystycznym brakuje odpowiednich opracowań, zwłaszcza na gruncie krajowym, to prezentowane w niniejszej książce przedsięwzięcie musi mieć podwójny charakter: ściśle naukowy oraz popularyzatorski.

„Najgroźniejsze jest – pisze Peter F. Drucker – pomijanie problemów zasadniczego znaczenia. Takimi zasadniczymi problemami są: płynność, produktywność oraz koszty przyszłości”¹⁰⁴. Jako że przyszłość jest zawsze niepewna, tym bardziej potrzeba metodycznie zorganizowanego przewidywania prawdopodobieństwa realizacji zarysowujących się na bieżąco (bądź opracowywanych wcześniej) scenariuszy¹⁰⁵. Obecnie na temat Wielkiego Resetu do społeczeństwa docierają albo powierzchowne deklaracje polityczne i ideologiczne, albo nieweryfikowane rewelacje technologiczne i ekonomiczne.

Zdaniem Samuela Huntingtona „zasadnicza dla Zachodu kwestia sprowadza się do pytania czy bez względu na wyzwania zewnętrzne jest on w stanie powstrzymać i odwrócić wewnętrzne procesy rozkładu, czy Zachód może się odnowić, czy też utrzymująca się zgnilizna wewnętrzna przyspieszy jego koniec”¹⁰⁶. Diagnoz dotyczących przyszłości, zarówno bliższej i lokalnej, jak i – tym bardziej – dalszej i globalnej, nie można oprzeć tylko na metodach nauk realnych i formalnych. Ponieważ cywilizacja wyrasta z najgłębszych motywów ludzkiego postrzegania i postępowania, należy również odwołać się do nauk filozoficznych, a niekiedy także teologicznych, uwzględniając ich dziejowy wkład w kształtowanie systemu wartości i tożsamości kulturowej niemal każdej ludzkiej społeczności. Bez metodologicznego wprowadze-

¹⁰⁴ P.F. Drucker, *Zarządzanie w czasach burzliwych: nowe wyzwania – nowe horyzonty*, przeł. J. Kajdy, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków 1995, s. 15.

¹⁰⁵ Chodzi np. o przeprowadzane w latach 2017–2019 tzw. symulacje pandemiczne, które z perspektywy czasu ujawniają, że względu na swoją precyzję, znamiona testów scenariuszy przyszłych zdarzeń (por. Białek, s. 93–97).

¹⁰⁶ Huntington, dz. cyt., s. 466.

nia do cywilizacyjnego pojmowania przedmiotu badań dalsze analizy i końcowe syntezy stałyby się niezrozumiałe – przede wszystkim ze względu na rozbieżność między dawniejszym (etycznym) a dzisiejszym (technicznym) podejściem do cywilizacji.

Przyjmowany tu sposób ujęcia zmian cywilizacyjnych wykracza poza historyczną faktografię zdarzeń i logiczną egzegezę dokumentów. Uwzględnienia wymagają bowiem głębsze kryteria doboru faktów cywilizacyjnych, takie jak kategorie społeczeństwa, prawa i państwa, oraz szersze odniesienia do podstawowych dla cywilizacji pojęć prawdy, dobra i piękna. Dla współczesnej nauki i dydaktyki charakterystyczny jest natomiast scjentyzm, redukcjonizm i relatywizm, co w konsekwencji oznacza „przecenianie ekonomicznych motywów zachowań z jednej strony i marginalizowanie, a nawet kwestionowanie potrzeby uwzględnienia stosunków ideologicznych i religijnych”¹⁰⁷. W badaniach niniejszych zastosowano podejście integralne. Jego wyróżnikiem jest dążenie do równomiernego uwzględnienia jak największej liczby czynników wpływających na kształt zjawisk i przebieg procesów, które jak dotąd stanowią przedmiot eklektycznych prezentacji wyników badań szczegółowych.

Znane fakty i dostępne dokumenty wskazują, że termin „Wielki Reset” odnosi się do zjawisk i procesów globalnych występujących w sferze zarządzania sprawami świata. W ujęciu partykularnym Wielki Reset to kwestia władzy sprawowanej za pomocą dostępnych metod i narzędzi kontroli globalnej pod hasłem działania na korzyść jednostek i społeczeństw. Hasła te, między innymi troski o ludzkość i jej ochronę przed zagładą, mają stanowić uzasadnienie dla wprowadzenia: jednolitej tożsamości cyfrowej, kapitalizmu inkluzywnego interesariuszy, czasowego pieniądza cyfrowego, powszechnego dochodu gwarantowanego oraz systemu kredytu społecznego. Wskazuje na to Projekt ID 2020¹⁰⁸: „Pod jego szyldem prowadzone są od kilku lat szeroko zakro-

¹⁰⁷ Por. Śliwiński, *Ekonomia sieci*, s. 106.

¹⁰⁸ Projekt ID 2020 (Digital Identity Alliance) z roku 2016, czyli projekt elektronicznego identyfikatora tożsamości, przedstawia punkt wyjścia przyszłego rozwoju tożsamości cyfrowej na całym świecie. Projekt ten został stworzony w ramach konsorcjum firm, organizacji non-profit, rządów i osób prywatnych działających na rzecz osiągnięcia jednego z celów ONZ, które mają być zrealizowane do roku 2030, jakim jest zapewnienie każdemu mieszkańcowi naszej planety tożsamości prawnej. Pod pretekstem stworzenia cyfrowej tożsamości jednostki, ma nastąpić wzmocnienie ochrony jej swobód obywatelskich i przywrócenie kontroli nad jej danymi osobowymi. Odpowiednio zaprojektowany i wdrożony identyfikator cyfrowy ma zapewnić sprawiedliwy dostęp do kluczowych usług i umożliwić jednostkom korzystanie z praw przysługujących im jako obywatelom i wyborcom oraz uczestnictwo w nowoczesnej gospodarce. Por. <https://id2020.org/>.

jone badania nad tym, w jaki sposób zmanipulować ludzi, aby sami zechcieli przypiąć sobie elektroniczną smycz, sądząc, że przyniesie im to jakąś korzyść, a może nawet szczęście¹⁰⁹.

Wbrew nośnym deklaracjom zawartym w Agendzie 2030, ujęcie integralne wskazuje, że rządzenie i zarządzanie sprawami świata faktycznie ma na celu nie zwalczanie głodu, nędzy, chorób, patologii, przemocy, narkomanii czy wyzysku, lecz raczej rozpowszechnienie technologii inwigilacji, dokonanie rewolucji w wielu sferach, uzależnienie obywateli od układu globalnego, zniesienie wszelkich granic ochronnych, wytworzenie fałszywych (i szkodliwych) potrzeb, stan zadłużenia na każdym poziomie struktury społecznej, zatarcie struktur własności i kontroli kapitału, walkę z autentycznymi kulturami, tradycjami i religiami, rozkład struktur społecznych, destabilizację stosunków międzyludzkich, ograniczenie liczby ludności, oswojenie dzieci z brutalnością od najmłodszych lat, reklamę niesprawdzonych dostatecznie środków medycznych, wprowadzenie modyfikowanej genetycznie żywności, utrudnienie samowystarczalnej egzystencji oraz Intensyfikację destrukcyjnych megatrendów. Aby uzasadnić tak radykalne stwierdzenia trzeba poznawać jednostkowe fakty wraz z zachodzącymi między nimi związkami jako fakty złożone, a także wyprowadzać wnioski dotyczące faktów, których nie da się ująć bezpośrednio. Nauka bowiem opiera się na poznaniu faktów: prostych i złożonych, bezpośrednich i pośrednich oraz aktualnych i przyszłych; jest ona wiedzą nie tylko doświadczalną, ale również racjonalną, wiedzą należąca do poszczególnych dyscyplin, lecz także wiedzą interdyscyplinarną.

Dnia 25 września 2015 roku Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło rezolucję określającą ostatnią fazę budowy nowego ładu: Agenda 2030, która zastąpiła Agendę 21, ukazuje plan globalnej rewolucji i stanowi zapowiedź finalizacji zmian. Jak uważają Marek Zamorski, Krzysztof Komenda i Renata Przekora, ma ona być kolejną – tym razem doskonałą – próbą wprowadzenia globalnego komunizmu¹¹⁰ poprzez rozbudowę systemu permanentnej kontroli, ograniczenie indywidualnej własności i wolności, wyznaczanie przez państwa szczegółowych ram życia, podporządkowanie państw instytucjom globalnym, uznanie prymatu globalnych korporacji ponad państwami i ich instytucjami, minimalizację przemocy fizycznej i zastąpienie jej przemocą psychiczną oraz sprawowanie władzy za pomocą środków informa-

¹⁰⁹ Biatek, *COVID-19*, s. 92.

¹¹⁰ *Wielki Reset. Jaką przyszłość planuje nam globalna władza*, s. 23.

cyjnych. Jak łatwo zauważyć, Agenda 2030 stanowi pełen komunałów i pustych frazesów zbiór postulatów–życzeń, obietnic i mrzonek. Aby tego rodzaju dokumenty należy zastosować odpowiednie metody badawcze pozwalające weryfikować ich zapisy, traktując zawarte w nich banały jako zamierzone sformułowania osłonowe, nowomowę jako celową, sztuczną operację na języku, szlachetne deklaracje jako środki zmniejszające czujność, przewidywania jako przemyślane plany działania, wizje bezpieczeństwa jako obrazy stanu docelowego, czyli pełnej kontroli, kwestie wskazywane jako problemy do rozwiązania jako pole przejmowania kontroli, a zalecane przedsięwzięcia jako okazje biznesowe.

Przyjęcie Agendy 2030 stanowi przykład sytuacji, w której ONZ oraz inne organizacje międzynarodowe usiłują kontrolować i eksploatować populację ziemi, wykorzystując rządy krajowe jako ekspozytury składające sprawozdania z postępów we wdrażaniu zaleceń oraz egzekwowaniu nakładanych na nie danin publicznych¹¹¹. „ONZ jest tylko narzędziem wprowadzania globalnej władzy – stwierdzają Zamorski, Komenda i Przekora – a nie jej podmiotem. W istocie władza leży w rękach tych, którzy potrafią dzięki sile i pieniądзом posługiwać się ONZ, WHO, MFW i tym podobnymi organizacjami do własnych celów”¹¹². Na powyższą konkluzję wskazują zawarte w tekście Agendy wyrażenia, sformułowania, wnioskowania i uzasadnienia – wymagające tym samym bardziej szczegółowej analizy.

Metodologia badań Wielkiego Resetu, która odpowiada na pytanie, jak miarodajnie analizować i przystępnie prezentować to zjawisko, musi w punkcie wyjścia uwzględniać jego ogólne i potoczne rozumienie. Sposób badania Wielkiego Resetu zależy bowiem od tego, w jaki sposób jawi się on we wstępnych, niejasnych jeszcze intuicjach i wyobrażeniach. W świetle tego, co mówi się głośno, koncepcja Wielkiego Resetu wydaje się globalnym manifestem diagnostyczno-prognostycznym, można jednak przypuszczać, że stanowi ona raczej środek pacyfikująco-mobilizujący. Pierwszy wniosek oparty jest na analizie wypowiedzi ustnych i dokumentów pisanych, wniosek drugi zaś – na syntezie spostrzeżeń empirycznych i logicznych ustaleń związanych z Wielkim Resetem. W przypadku tego zjawiska przedmiotem szczególnego zainteresowania są oficjalnie i nieoficjalnie tworzone scena-

¹¹¹ Por. M. Schooyans, *Ukryte oblicze ONZ*, przeł. M. Zawadzki, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej, Toruń 2002.

¹¹² *Wielki Reset. Jaką przyszłość planuje nam globalna władza*, s. 25.

riusze przyszłych zdarzeń oraz przeprowadzane jawnie i niejawnie przygotowania do ich realizacji. W miarę postępu procesów globalizacyjnych przybierają one zasięg globalny, odpowiadając na globalne zagrożenia i forsując przedsięwzięcia mające zapewnić globalne bezpieczeństwo. Zarówno zagrożenia, jak i środki zaradcze, o których mowa, są dyskusyjne. Przez medialną większość są one przedstawiane jako niewątpliwe i oczywiste, pozbawiona medialnego głosu mniejszość zaś uważa je za co najmniej nieoczywiste, a nawet wręcz fikcyjne. Zagrożeniami uzasadniającymi reorganizację całego świata (przymusowe aktywizowanie w jednych dziedzinach, a równocześnie znaczne ograniczanie wolności w innych) miały być: katastrofy naturalne, ataki kosmitów, dziury ozonowe, skażenie spalinami, zmiany klimatyczne, akty terrorystyczne, ataki hakerskie, pandemie wirusów, przeludnienie świata, wyczerpywanie się zasobów naturalnych, ataki atomowe i wojny lokalne. Najważniejszym czynnikiem różnicującym ich wpływ na podejmowane działania nie jest ich znaczenie rzeczywiste, lecz polityczna potrzeba i upowszechnienie przez media, a następnie również uzasadnienie ekonomiczne.

Podobne zagrożenia stanowią podstawę nie tylko do pogłębiania badań, weryfikowania danych i obserwowania zależności w tym zakresie, ale również do testowania rozwiązań, formułowania zaleceń, wprowadzania ograniczeń i dyscyplinowania całych społeczeństw. W związku z tym służby specjalne wielu państw oraz instytuty strategiczne prywatnych fundacji przygotowują symulacje scenariuszy niespodziewanych katastrof – bądź nieprzypadkowych zdarzeń¹¹³. Pojawiają się rozbieżne poglądy co do rzeczywistych i ostatecznych intencji tego rodzaju projektów realizowanych w wielu krajach świata przez instytucje rządowe i pozarządowe oraz instytuty korporacji i agencji transnarodowych. Trudno mieć pewność, że są one nakierowane wyłącznie na zapewnienie i ochronę bezpieczeństwa, zarówno narodowego, jak i globalne-

¹¹³ Jak pisze Biatek, w USA od dłuższego czasu rozpatrywane były scenariusze wystąpienia różnych zagrożeń (służył temu np. *Report from Iron Mountain*). Natomiast w projekcie z 22–23 czerwca 2001 r. *Dark Winter* badane były reakcje ludzi na wywołaną sztucznie pandemię wirusa. Projekt koncentrował się na ocenie niedoskonałości krajowego systemu reagowania kryzysowego w przypadku użycia broni biologicznej przeciwko ludności amerykańskiej i miał na celu ustanowienie środków zapobiegawczych i strategii reagowania poprzez zwiększenie świadomości rządu i społeczeństwa na temat skali i potencjału zagrożenia bronią biologiczną. Z kolei, sfinansowany przez German Marshall Fund oraz Nuclear Threat Initiative, projekt „Atlantic Storm” poświęcony był pandemii wywołanej atakiem biologicznym; w ramach tego projektu, 14 stycznia 2005 r., badano reakcje ludzi i instytucji w Waszyngtonie (por. Biatek, *COVID-19*, s. 62n.).

go¹¹⁴. Deklaracje oficjalne i medialne nie mogą w tym przypadku zostać uznane za wystarczające. W świetle faktów i dowodów odróżnić należy to, do czego deklaracje takie mają i powinny zostać wykorzystane, od tego, do czego mogą, a niekiedy bywają wykorzystywane. Oficjalne prace nad raportami z realizacji takich projektów mają być rodzajem prewencyjnego badania zagrożeń, prowadzonego w celu ochrony przed nimi bądź ludności danego obszaru, bądź całej ludzkości. To oczywiste, że autorzy i sponsorzy globalnych scenariuszy, takich jak Wielki Reset, przekonują, że poświęcają siły, czas i pieniądze, aby ustrzec ludzkość przed zagrożeniami, faktycznie jednak mogą być zaangażowani w testowanie narzędzi stanowiących ekwiwalent wojny, która stanowi najskuteczniejsze narzędzie wpływu na ludzkie zachowania. Bez tak silnych czynników natury fizycznej lub psychicznej oddziaływanie na ludzką świadomość nie będzie prowadzić do urzeczywistnienia planów globalnej przebudowy świata. Wskazuje na to jawnie głoszona z pozycji lewicowych krytyka społeczna, której najnowszym przykładem jest książka Reinharda Kosellecka *Krytyka i kryzys: Studium patogenezy świata mieszczańskiego*¹¹⁵. Pozycja ta została określona przez Andrzeja Nowaka jako wywrotowa m.in. z powodu odwołań do tzw. trzeciej formy władzy. Poza Kościołem i państwem miałyby nią być odpowiednio spreparowana opinia publiczna¹¹⁶.

Od dziesiątek lat społeczeństwa całego świata osławiane są z nierealistycznymi deklaracjami, strategiami i agendami, wskutek czego zawierające je dokumenty traktowane są często jako naiwne. Zwraca się jednak uwagę, że „nie należy lekceważyć zawartych w oficjalnych dokumentach, planów tylko dlatego, że wydają się utopijne, idealistyczne bądź wręcz fantastyczne”¹¹⁷. Realizacja tych planów nie jest przewidy-

¹¹⁴ Problem sprowadza się do tzw. klatki wiedzy tj. posiadanego zasobu informacji np. o genezie, istocie i roli prywatnych fundacji zakładanych przez najbogatszych ludzi świata, zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych od początku XX stulecia, a później także na całym świecie. Ich tzw. działalność filantropijna została już wielokrotnie i dokładnie opisana począwszy od Fundacji Rockefellera. Z jednej strony są one zakładane dla unikania opodatkowania, co wykazują kolejne komisje Kongresu i Senatu USA, a z drugiej dla realizacji programów przebudowy, np. edukacji w Stanach Zjednoczonych finansowanej przez Fundację Rockefellera. Por. Ch. Klinsky, *W mackach Fundacji. Jak organizacje pozarządowe próbują manipulować ludźmi*, Wydawnictwo Św. Tomasza z Akwinu, Warszawa 2021.

¹¹⁵ Por. R. Koselleck, *Krytyka i kryzys. Studium patogenezy świata mieszczańskiego*, Res Publica Nova, Warszawa 2015.

¹¹⁶ Por. A. Nowak, *Światowa wojna domowa*, wykład w Klubie Ronina, YouTube, 01.12.2016, <https://www.youtube.com/watch?v=3wu1qwhWcg>.

¹¹⁷ *Wielki Reset. Jaką przyszłość planuje nam globalna władza*, s. 12.

wana na miesiące czy lata, a tzw. przeciętny człowiek zazwyczaj nie ustala harmonogramu działania na dłużej niż maksymalnie kilka lat. Zazwyczaj nie myśli on dalekosiężnie, nie kieruje się maksymalistycznymi pobudkami, nie godzi się na nadużycia, nie potrafi manipulować w tak wyrafinowany sposób ani nie jest odporny na manipulację, nie jest programowo zdeprawowany, nie ma czasu na zajmowanie się sprawami władzy i nie rozumie jej mechanizmów, nie bierze pod uwagę najgorszych dla siebie scenariuszy, nie chce się odróżniać od innych, unika posądzenia o teorie spiskowe, nie umie łączyć odległych od siebie faktów, nie podejrzewa innych o najgorsze zamiary, ani nie wyobraża sobie, że można opanować cały świat. Mimo to w zakresie spraw własnych, swojej rodziny i okolicy oraz swojego sąsiedztwa i narodu ma dużo lepsze rozeznanie niż globalni biurokraci, technokraci, plutokraci czy ideokraci – przede wszystkim dlatego, że są to jego własne sprawy, za rozstrzyganie których bierze odpowiedzialność i ponosi konsekwencje osobiste, duchowe, majątkowe, życiowe i pokoleniowe. Inaczej jest w wypadku planów zdobycia, utrwalenia czy poszerzenia władzy. Ludzie skoncentrowani na takim celu planują z wieloletnim wyprzedzeniem, nie mają skrupułów, korzystają z nieograniczonych środków pieniężnych, mają dostęp do najbardziej zaawansowanych technologii, metodycznie kształtują świadomość mas poprzez media, a także są zdeterminowani w dążeniu do imperialnego celu.

Plany dotyczące odległej przyszłości mogą wydawać się zwykłemu czytelnikowi fantastyczne i utopijne, niemożliwe i niewykonalne, przesadzone i przerysowane oraz zbyt skomplikowane. Zwykle nie zna on w wystarczającym stopniu historii i nie wyciąga z niej wniosków, w ograniczonym stopniu rozumie teraźniejszość (z wyjątkiem tego, co dotyczy jego najbliższego otoczenia) ani nie umie przewidywać przyszłości i się przed tym broni¹¹⁸.

Zadanie opisu i wyjaśnienia złożoności zjawiska Wielkiego Resetu oraz jego architektury ideowej i infrastruktury technologicznej nie jest typowe. Poniżej omówiono siedem elementów zastosowanej tu metodologii badań, dobranych do specyfiki i dynamiki ich przedmiotu: 1) podejścia, czyli wyjściowe stanowiska, 2) symptomy, czyli dostrzegalne przejawy, 3) korelaty, czyli analogiczne odniesienia, 4) obiekty (przedmioty), czyli oryginalne wytwory, 5) procesy, czyli trendy, kierunki zmian, 6) hipotezy, czyli robocze założenia (przypuszczenia), 7) ustalenia, czyli teorie (twierdzenia).

¹¹⁸ Por. Zamorski, *Operacja pandemia*.

Ich uwzględnienie wyznacza rozległe pole badań szczegółowych oraz naprowadza na syntetyczne kierunki badań całościowych, którym towarzyszy świadomość, że: „Zmierzch Zachodu i powstawanie innych ośrodków władzy toruje drogę globalnemu procesowi powrotu do rodzimych wartości i odradzania się kultur niezachodnich”¹¹⁹. Wokół identyfikowania i definiowania tych nowych ośrodków władzy koncentruje się niniejsze przedsięwzięcie badawcze.

1.6. Źródła badań

Dobór źródeł do badań nad Wielkim Resetem jest w pierwszej kolejności zdeterminowany wstępnym jego rozumieniem jako przedmiotu badań. Oznacza to, że w dalszej kolejności będzie podlegał weryfikacji, ale z zamiarem utrzymania przyjętej ich hierarchicznej klasyfikacji i krytycznej konwencji interpretacyjnej. Kryterium hierarchicznej klasyfikacji źródeł dotyczy merytorycznej ich doniosłości rozumianej jako ponadczasowość i pewność przekazu, potwierdzona późniejszymi zdarzeniami i przeobrażeniami, natomiast krytyczna konwencja ich interpretacji odnosi się do rzeczywistego znaczenia dla dokonujących się zdarzeń i przeobrażeń. Odpowiednio źródła wiedzy o Wielkim Resecie można podzielić na rzeczowe, dotyczące rzeczywistych przyczyn, przemian i skutków, i fasadowe, kierujące uwagę na kwestie pozorne, poboczne i przypadkowe.

Od samego początku naukowego rozpoznawania Wielkiego Resetu uzasadnione jest przeświadczenie o globalnej rozległości i cywilizacyjnej doniosłości tego, do czego odnosi się ta nazwa, nie tylko w warstwie nominalnej – literalnej, werbalnej i formalnej, ale przede wszystkim w warstwie realnej – duchowej, materialnej i prawdziwościowej. W ściśle naukowym podejściu badawczym Wielki Reset jawi się jako hybryda niezależnych spostrzeżeń i luźnych skojarzeń, wymagająca badań rozdrobnionych na wiele dziedzin. Natomiast na gruncie badań w szerokim – zintegrowanym – sensie naukowych Wielki Reset okazuje się kompleksem powiązanych zdarzeń i ukierunkowanych przeobrażeń. Badania naukowe stanowią kontynuację indywidualnego i zbiorowego wysiłku poznawczego, na bazie którego stawiane są coraz bardziej wymagające zadania i używane bardziej zaawansowane narzędzia. Dzięki ich wykorzystaniu wiadomo dzisiaj, że świat współczesny w istotny

¹¹⁹ Huntington, dz. cyt., s. 121.

sposób różni się od dawnego: nie rozwija się już spontanicznie, lecz jest sztucznie w określonym kierunku sterowany. Należy zastrzec, że nie dokonuje się to wszędzie i pod każdym względem, lecz w takich zakresach i aspektach, które decydują o przebiegu zjawisk globalnych i procesów cywilizacyjnych jako najbardziej rozległych w sensie przestrzennym i najdonioślejszych dla przyszłości.

Na gruncie bardziej zaawansowanego i wyrafinowanego poznania naukowego – przez analogię do rozwoju technologicznego – jasne staje się też, że nie wszystko, co jest planowane, programowane i projektowane, zostaje zrealizowane. Istnieje jednak zbyt wiele faktów i dowodów, aby nadal w nauce poddawać się konwencji poprawności, lekceważąc doświadczenia rzeczywistości i logiczne rozumowanie, nie dopatrywać się pod powierzchnią deklaracji czegoś innego, ważniejszego i głębszego.

Mając na względzie wielopoziomowo złożoną rzeczywistość otaczającego świata zjawisk globalnych i doniosłych procesów cywilizacyjnych, rozpocząć należy od usystematyzowania źródeł wiedzy o niej, by następnie niektóre z nich wykorzystać do zidentyfikowania i zdefiniowania Wielkiego Resetu. W znacznym uproszczeniu można powiedzieć, że człowiek dysponuje zasadniczo czterema uzupełniającymi się – w różnych proporcjach – źródłami wiedzy o sobie i świecie:

- a) poznaniem potocznym, dzięki któremu jest w stanie przetrwać w niesprzyjającym mu otoczeniu, reagując z konieczności realistycznie na wszystko, co się w nim dzieje,
- b) poznaniem naukowym, polegającym na odkrywaniu poszczególnych aspektów i fragmentów środowiska, co pozwala konstruować coraz doskonalsze narzędzia poruszania się w nim i korzystania z niego,
- c) poznaniem filozoficznym, wyrastającym z potrzeby zrozumienia uniwersum poprzez racjonalne wyświechtanie jego przyczyn,
- d) poznaniem religijnym, umożliwiającym dostęp do prawd i praw nieosiągalnych za pomocą naturalnych sił rozumu.

Na każdym z tych poziomów dowiadujemy się nie tylko o prawidłowościach działania przyrody, ale również o prawach życia społecznego, a zarazem odkrywamy możliwości dwojakiego ich kontrolowania: opartego na ich koniecznym respektowaniu bądź na uznaniowym kształtowaniu i modyfikowaniu.

Od swych starożytnych początków nauka – wyrastająca z filozofii – stawia dylemat realizmu i idealizmu znajdujący historyczną kontynuację, zwłaszcza w odniesieniu do pojmowania człowieka w kontekście całokształtu życia społecznego. Dzisiejszym przejawem platońskiego idealizmu, także w odniesieniu do życia społecznego, opisanego w *Pań-*

stwie¹²⁰ są wizje odgórnego urzędowania świata ludzkiego, przedstawiane m.in. przez Herberta Geroge'a Wellsa w książce *Ludzie jak bogowie*¹²¹ czy Aldousa Huxley w *Nowym wspaniałym świecie*¹²²; wyrazem zaś realizmu w odniesieniu do zbiorowej aktywności ludzi, wyrażonego w Arystotelesowskiej *Etyce nikomachejskiej*¹²³ i *Polityce*¹²⁴, są dziś wskazania dotyczące oddolnego kształtowania relacji międzyludzkich, rozwijane m.in. przez Czesława Strzeszewskiego w książce *Katolicka nauka społeczna*¹²⁵ czy Jacka Woronieckiego w *Katolickiej etyce wychowawczej*¹²⁶.

Kontynuacją metody odgórnego urzędowania ludzkiego świata oraz wizji kształtowania nowego – zdolnego w nim żyć – człowieka jest Wielki Reset, którego opisanie i wyjaśnienie wymaga sięgnięcia do źródeł konstrukttywizmu, a obecnie także dekonstrukttywizmu, społecznego i humanistycznego, w tym do opracowań Yuvala Noaha Harariego, zawierających inspiracje transhumanistyczne¹²⁷. Z kolei kontynuacją metody oddolnego kształtowania się stosunków społecznych oraz prezentacji dokonujących się przeobrażeń, które pozwalają zrozumieć Wielki Reset, stanowiąc dla niego punkt odniesienia, są rozprawy odsłaniające ukrytą stronę dziejów, między innymi opracowania dotyczące wiodącej siły zakulisowych działań, jaką jest masoneria. Zgodnie z zasadami *nemo iudex in causa sua* czy *audiatur et altera pars*, Wielki Reset wymaga równomiernego uwzględnienia dwóch typów źródeł wiedzy na jego temat: źródeł bezpośrednio prezentujących potrzebę jego przeprowadzenia i apologetycznie propagujących jego wizję, deklarowaną przede wszystkim przez Klausa Schwaba i Thierry'ego Mal-

¹²⁰ Por. Platon, *Państwo*, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Helion-Onepress, Warszawa 2018.

¹²¹ Por. H.G. Wells, *Ludzie jak bogowie*, przeł. J. Sujkowska, Wydawnictwo Muza, Warszawa 1994.

¹²² Por. A. Huxley, *Nowy wspaniały świat*, przeł. B. Baran, Muza, Warszawa 2001.

¹²³ Por. Arystoteles, *Etyka nikomachejska. Etyka wielka. Etyka eudemejska. O cnotach i wadach*, przeł. D. Gromska, L. Regner, W. Wróblewski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996.

¹²⁴ Por. Arystoteles, *Polityka*, przeł. L. Piotrowicz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1953.

¹²⁵ Por. C. Strzeszewski, *Katolicka nauka społeczna*, Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych, Warszawa 1985.

¹²⁶ Por. J. Woroniecki, *Katolicka etyka wychowawcza*, t. 1, *Etyka ogólna*, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 2000.

¹²⁷ Por. Y.N. Harari, *Homo deus. Krótka historia jutra*, przeł. M. Romanek, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2021.

lereta w wydanej w roku 2020 książce *COVID-19: The Great Reset*¹²⁸, czy w napisanej latach pięćdziesiątych XX wieku powieści Ayn Rand *Atlas zbuntowany*¹²⁹ (gdzie dokonujące się przemiany cywilizacyjne noszą oczywiście inną nazwę), oraz źródeł pośrednio weryfikujących rzeczywiste jego znaczenie i krytycznie je obnażających, zwłaszcza w przypadkach trafnych przewidywań, przedstawionych na przykład przez Belloc w *Państwie niewolniczym*¹³⁰, książce wydanej w drugiej dekadzie XX wieku, czy przez Baadera w książce *Koniec pieniądza papierowego*¹³¹, która ukazała się w drugiej dekadzie XXI wieku.

Już na wstępie należy stwierdzić, że zjawisko nazywane „Wielkim Resetem”, bywa również określane inaczej, np. jako „wielka transformacja”, „wielkie przebudzenie”, „wielkie nowe otwarcie” czy „wielki krach”. Wszystkie te nazwy odnoszą się do procesów o podobnym przebiegu, złożonych z faz zamknięcia świata i jego otwarcia, ale już na innych zasadach. Oznacza to, że szczególnie wnikliwej weryfikacji muszą zostać poddane źródła bezpośredniej wiedzy na temat Wielkiego Resetu, pochodzące „z pierwszej ręki” – od twórców jego wizji, a raczej narracji na jego temat. Obejmują one:

- a) prace popularno-naukowe, przede wszystkim Klausa Schwaba (oprócz *COVID-19. The Great Reset*) *Kapitalizm interesariuszy*¹³² (napisana z Peterem Vanhamem) oraz *Czwartą rewolucję przemysłową*¹³³ czy też prace Billa Gatesa *Jak ocalić świat od katastrofy klimatycznej*¹³⁴,
- b) raporty wpływowych gremiów, np. Klubu Rzymskiego, Światowego Forum Ekonomicznego, Międzynarodowego Funduszu Walutowego, czy Banku Światowego,
- c) deklaracje polityczne, takie jak agendy ONZ: Agenda 21, Agenda 2030 z 2015 roku oraz implementująca ją Agenda rządu polskiego, ogłoszona w roku 2016,

¹²⁸ Por. Schwab, Malleret, dz. cyt.

¹²⁹ Por. Rand, dz. cyt.

¹³⁰ Por. Belloc, dz. cyt.

¹³¹ Por. Baader, *Koniec pieniądza papierowego*, przeł. R. Zajączkowski, DeReggio, Warszawa 2020.

¹³² Por. Schwab, Vanham, dz. cyt.

¹³³ Por. K. Schwab, *Czwarta rewolucja przemysłowa*, przeł. A.D. Kamińska, Studio Emka, Gliwice 2018.

¹³⁴ Por. B. Gates, *Jak ocalić świat od katastrofy klimatycznej. Rozwiązania, które już mamy, zmiany, jakich potrzebujemy*, przeł. M. Rogalski, Wydawnictwo Agora, Warszawa 2021.

- d) regulacje prawnych, jak ustawa o przeciwdziałaniu pandemii COVID-19¹³⁵, tzw. tarcze antycovidowe (antykryzysowe)¹³⁶ czy uchwała Rady Ministrów w sprawie Krajowego Planu Odbudowy¹³⁷,
- e) projekty konwencji międzynarodowych, jak projekt tzw. traktatu antypandemicznego WHO czy Komisji Europejskiej w zakresie cyfrowej tożsamości i cyfrowego euro.

W przypadku wymienionych źródeł konieczna jest szczególnie wnikliwa egzegeza pojawiających się w nich sformułowań i pojęć, stwierdzeń i uzasadnień, zaleceń i wytycznych, ocen i wartości oraz norm i standardów – zwłaszcza ze względu na zauważalną rozbieżność między deklarowanymi w nich oczekiwaniami, a tym, co za ich pomocą jest faktycznie realizowane. Owa rozbieżność widoczna jest nie tylko *ex post* jako następstwo spowodowanego czymś niepowodzenia, np. w zakresie zwalczania chorób, ale już *ex ante* jako wkalkulowane założenie, np. likwidacja ubóstwa na całym świecie do roku 2030.

Jeśli źródłowe prezentacje prywatne (lecz wpływowe) Wielkiego Resetu oraz jego publiczne światowe regulacje – co zostanie jeszcze szczegółowo wykazane – niejasne, nieściśle, chwiejne, mylne i złudne, to takie musi być również samo przedsięwzięcie wielkiego resetowania świata. Jako że trudno sobie wyobrazić coś bardziej dziś doniosłego – dla całej ludzkości i dla poszczególnych osób – niż „wyzerowanie”, wycofanie, zniwelowanie, odrzucenie i zapomnienie tradycyjnego porządku, ładu międzynarodowego i dorobku cywilizacyjnego, dokumenty z tym związane muszą zostać potraktowane odpowiednio wnikliwie i poważnie. Fakt

¹³⁵ Por. Ustawa z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r., poz. 374).

¹³⁶ Por. Ustawa z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 568), tzw. „tarcza 1.0”; ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020 r., poz. 695), tzw. „tarcza 2.0”; ustawa z dnia 14 maja 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020 r., poz. 875), tzw. „tarcza 3.0”; ustawa z dnia 19 czerwca 2020 roku o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 1086), tzw. „tarcza 4.0”.

¹³⁷ Por. Projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie przyjęcia projektu Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności z 30 kwietnia 2021 roku, <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-przyjecia-projektu-krajowego-planu-odbudowy-i-zwiekszenia-odpornosci>.

bowiem, że są masowo kolportowane i powszechnie znane, wskazuje na wprowadzanie w życie genialnego scenariusza otwartej konspiracji, tym skuteczniejszej, im szerzej realizowanej – na wzór kryptografii asymetrycznej, w której wszyscy czytają zaszyfrowane wiadomości, dysponują kluczem do ich rozszyfrowania, także mają dostęp do szyfrogramów oraz znają algorytmy szyfrujące, a mimo to nie są zdolni odgadnąć klucza szyfrującego. Rozpowszechniane od kilku lat jawnie przesłanie Wielkiego Resetu na różnych poziomach – w tym publicystycznym politycznym, akademickim, a nawet rozrywkowym – pozbawia je nimbu doniosłości i osłabia podejrzliwość wobec niego czy świadomość jego szkodliwości. Panuje przekonanie, że coś, co miałoby być tak drastycznie i dramatycznie szkodliwe, nie mogłoby być głośno oznajmiane i wszystkim znane. Z drugiej strony jednak coś, co pozostaje niemal zupełnie nieznane i o czym się nie mówi – bo mogłoby być niechciane i zwalczane – również bywa pomijane jako nieprawdopodobne i niewiarygodne.

W przypadku Wielkiego Resetu, o którym wszyscy wiedzą, nieprawdopodobne i niewiarygodne są jego ukrywane przyczyny, rzeczywiste mechanizmy i ostatecznie spodziewane skutki. Z tego też względu badania nad Wielkim Resetem nie mogą ograniczać się do analizowania oficjalnie ogłaszanych, medialnie sankcjonowanych i politycznie legitymizowanych źródeł, lecz muszą się także opierać na źródłach wiedzy pośredniej, pochodzących od drugiej strony, niezainteresowanej w ukrywaniu, pomijaniu czy upiększaniu czegokolwiek, co dotyczy tego przedsięwzięcia.

Źródła wiedzy pośredniej na temat Wielkiego Resetu, pochodzącej od osób niezwiązanych z jego agendą i niemających na nią wpływu są dwojakie: a) aktualne – odnoszące się do Wielkiego Resetu w wersji przedstawionej przez Schwaba na Światowym Forum Ekonomicznym w 2020 roku; wystarczy wskazać prace takich autorów, jak: Richard Florida¹³⁸ Marc Morano¹³⁹, Alex Tyler¹⁴⁰, Willem Middelkoop¹⁴¹, Joseph Mercola¹⁴², Mark Hodgins¹⁴³, Józef Białek, Marek Zamorski,

¹³⁸ Por. R. Florida, *The Great Reset: How the Post-Crash Economy Will Change the Way We Live and Work*, Harper Collins, New York 2010.

¹³⁹ Por. M. Morano, *The Great Reset: Global Elites and the Permanent Lockdown*, Regnery Publishing, Washington, D.C., 2022.

¹⁴⁰ Por. A. Tyler, *The Covid 19 Great Reset: The Truth About Covid 19 Pandemic Story*, b.n.w., b.m.w., 2021.

¹⁴¹ Por. Middelkoop, dz. cyt.

¹⁴² Por. J. Mercola, R. Cummins, *The Truth about COVID-19: Exposing the Great Reset, Lockdowns, Vaccine Passports, and the New Normal*, Chelsea Green Publishing Company – Somerset House, White River Junction, Vermont–London 2021.

¹⁴³ Por. M. Hodgins, *The Great Reset*, AuthorHouse, Amsterdam 2009.

Chris Klinsky, z których większość nawiązuje do pandemii COVID-19 oraz Agendy 2030¹⁴⁴, istnieją już też nieliczne prace ściśle naukowe podejmujące tę problematykę¹⁴⁵.

- b) historyczne – wskazujące na scenariusz wielkiego resetowania świata, rozpoznany i opisany mniej lub bardziej precyzyjnie na długo lub krótko wcześniej nim została ogłoszona agenda pod nazwą Wielki Reset, z których wystarczy wskazać prace takich autorów jak: Epiphanius, Pierre de Villemarest, Juan Antonio Cervera, Pierre Virion, Jacques Créteineau-Joly, Ernest Jouin, Léon de Poncins, Henry Coston, Erik von Kuehnelt-Leddihn, Hilaire Belloc, Mathis Bortner, Song Hongbing, James Burnham, F. William Engdahl, Antony C. Sutton, Henryk Pająk, Stanisław Krajski¹⁴⁶.

¹⁴⁴ Szerzej na ten temat por. np.: C.A. Jones, *Agenda 21 Uncovered: The Deep State Elite & Big Pharma Exposed! Vaccines – The Great Reset – Global Crisis 2030–2050*, Truth Leak Books, b.m.w. 2021; Rebel Press Media, *Agenda 2030 Uncovered (2021–2050): Economic Crisis, Hyperinflation, Fuel and Food Shortage, World Wars and Cyber Attacks (The Great Reset & Techno-Fascist Future Explained)*, Lighthouse Press, b.m.w. 2021; S. Yadunath, *The Great Reset: The Unfolding Bear Market and the Opportunity of a Lifetime*, Notion Press, Mylapore 2020; Rebel Press Media, *Agenda 2021–2030 Exposed: Vaccine Chips & Passports: The Great Reset & The New Normal: Unreported & Real News*, Truth Anonymous, b.m.w. 2021.

¹⁴⁵ Por. N.J. Foss, P.G. Klein, S. Murtinu, *The economy doesn't need a reset, and neither does management theory*, „Scandinavian Journal of Management” 38(2022) nr 3, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S095652122000215>; S. Roth, *The Great Reset: Restratification for lives, livelihoods, and the planet*, „Technological Forecasting and Social Change”, 2021, nr 166, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162521000688>; S. Roth, *The great reset of management and organization theory: A European perspective*, „European Management Journal” 39(2021) nr 5, s. 538–544, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0263237321000736>; G. Grolleau, A. Marciano, M. Naoufel, *Scandals: „A reset button” to drive change?*, „Organizational Dynamics” 2020, 100783.

¹⁴⁶ Nazwiska tych autorów wyeksponowano ze względu na niekiedy zdumiewającą trafność formułowanych przez nich prognoz. Spośród innych najczęściej przywoływanych tu autorów, których prace rzucają światło na scenariusz Wielkiego Resetu, warto wymienić jeszcze trzy ich grupy stosownie do stopnia, w jakim znajdują potwierdzenie ich diagnozy i przewidywania: a) z poziomu praktyki: Hans Herman Hoppe, Thomas Sowell, Jakub Wozinski, Zbigniew Brzeziński, Henry Kissinger, Richard Levinson, Artur Śliwiński, Roberto de Mattei, Robert Spencer, Witold Kieżun, Feliks Koneczny, Mieczysław Albert Krapięć, Patrick J. Buchanan, Samuel Huntington, Ludwig von Mises, Friedrich A. von Hayek, Karl Polanyi, John Gray, Russell Kirk, b) z poziomu akademickiego: Arnold Toynbee, Manuel Castells, Michio Kaku, Timothy Garton Ash, Melanie Phillips, Oriana Fallaci, Joseph E. Stiglitz, Andreas von Rétyi, Thomas Friedman, Tomasz Goban-Klas, Andrzej Zybortowicz, James Rickards, Hans Herbert von Arnim, Adam Wielomski, Jacek Bartosiak, c) z poziomu publicystyki: Nicholas Negroponte, Peter F. Drucker, José Ortega y Gasset, Daniel Bell, Stanisław Lem, Ulrich Beck, Richard Susskind, Marguerite Peeters, Lech W. Zacher, Jonah Goldberg, Paul Gottfried, Stanisław Michalkiewicz, Douglas Murray, Peter Turchin.

Analizy i syntezy dokonywane przez cytowanych autorów wskazują, że Wielki Reset wpisuje się w łańcuch dziejowych zdarzeń jako kulminacja oświeceniowej fazy historii ludzkości, nie zaś jako przypadkowy zbieg okoliczności związany z niespodziewanym pojawieniem się wirusa SARS-CoV-2, którego skutki ze zrozumiałych względów muszą zostać objęte badaniami, również przy wykorzystaniu stosownej literatury krajowej i światowej, a przede wszystkim dostępnych dokumentów (np. zebranych w opracowaniach takich, jak *Biała księga pandemii*¹⁴⁷, czy *Falszywa pandemia*¹⁴⁸). Ponadto, ze względu na niedomówienia, przeinaczenia czy podejrzenia związane z ogłoszeniem pandemii COVID-19, należy poddać analizie również mniej znane i rzadziej przywoływane dokumenty, między innymi *Report from Iron Mountain* z roku 1967 roku i raport Fundacji Rockefellera z roku 2010 roku, które antycypują scenariusz lockdownu zrealizowany w 2020 roku. Wydaje się bowiem konieczne, aby w drodze rzetelnych badań uwolnić problematykę Wielkiego Resetu od tzw. teorii spiskowych. Ze ściśle naukowego punktu widzenia wymaga sprawdzenia każda hipoteza, a zwłaszcza ta, której weryfikacji towarzyszą niespodziewane trudności i niejasne okoliczności. Najbardziej „podejrzane” wydają się te zdarzenia takie, jak katastrofy czy awarie, co do których natychmiastowo formułowane są ogólnikowe wyjaśnienia. W anglojęzycznym serwisie Wikipedii znajdujemy na przykład oficjalne wyjaśnienie „The Great Reset Initiative” jako planu naprawy gospodarczej opracowanego przez Światowe Forum Ekonomiczne w odpowiedzi na pandemię COVID-19¹⁴⁹. Taka interpretacja Wielkiego Resetu – chociaż potwierdzana przez znane i wpływowe osobistości (w tym ówczesnego księcia Walii Karola) – z naukowego punktu widzenia wymaga metodycznie krytycznego spojrzenia, a zatem poszerzonego i pogłębionego rozumienia.

¹⁴⁷ Por. *Biała księga pandemii koronawirusa. Fakty i dane ukrywane przed opinią publiczną. W oparciu o publikacje naukowe*, red. M. Błochowiak, Fundacja Ordo Medicus, Poznań 2022.

¹⁴⁸ *Falszywa pandemia. Krytyka naukowców i lekarzy*, t. 1, red. G. Braun, Fundacja Osuchowa, Warszawa 2020.

¹⁴⁹ Por. hasło „Great Reset”. Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Reset.